GAZETA POMORSKA

10 GR.

Nr. 82 AB | Piątek, 23 września 1938 | Rok 1

Aleksandrów Kujawski, Brodnica, Bydgoszcz, Chełmno, Chojnice, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kartuzy, Kościerzyna, Lipno — — — Nowe-Miasto, Rypin, Sępolno, Starogard, Swiecie, Szubin, Tczew, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo, Wyrzysk — —

Śląsk Zaolzański siłą odbierzemy!

Pierwsze starcia polsko-czeskie na granicy

Entuzjazm wśród Polaków, panika wśród Czechów

CIESZYN (PAT). Cieszyn czeski obudził się dzisiaj rano pod wrażeniem poważnych zajść, które wydarzyły się w mieście ubiegłej nocy. Zajścia te były wynikiem panującego od dłuższego czasu naprężenia, którego NAPIĘCIE WZRASTA Z GODZINY NA GODZINĘ.

Objęły one całe miasto, ale przede wszystkim widownią ich były dzielnice, gdzie znajdują się posterunki policyjne.

Już wieczorem tłumy Polaków gromadziły się w wielu punktach miasta. Tłumy te wzrastały coraz bardziej, wypełniając w kilku punktach chodniki i jezdnię. Nastrój był tak groźny, że przedstawiciele władz czeskich w obawie o swe bezpieczeństwo opuszczali swe posterunki.

UZBROJONE GRUPY POLAKÓW ZAATAKOWAŁY POSTERUNKI POLICYJNE.

Szczególnie gwałtowne było natarcie na dwa posterunki policji czeskiej — przy ul. Ostrowskiej i na ratuszu.

Zaskoczeni niespodziewanym natarciem polskim, policjanci czescy nie stawiali oporu, lecz w popłochu ukryli się w zabudowaniach policyjnych.

Wydarzenia ubiegłej nocy wywołały wielkie przygnębienie wśród urzędników czeskich. Wielu z nich już opuściło miasto lub pośpiesznie wysyła swe rodziny wgłąb Czech. Natomiast

WŚRÓD LUDNOŚCI POLSKIEJ, KTÓRA W ZNACZNEJ CZĘŚCI BRAŁA UDZIAŁ WE WCZORAJSZYCH ROZRUCHACH, PANUJE NASTRÓJ ENTUZJASTYCZNY.

Zajścia wczorajsze ludność polska w Cieszynie komentuje jako pierwszy zwiastun wyzwolenia spod panowania czeskiego.

Ucisk nie do opisania

KATOWICE. Pisma katowickie notując fakty gromadnego przechodzenia przez granicę uchodźców polskich z Czechosłowacji do Polski, donoszą, że wszyscy uciekinierzy stwierdzają, iż ucisk po drugiej stronie granicy jest nie do opisania. Czeska żandarmeria mszcząc się za ucieczkę mężczyzn maltretuje ich rodziny. Gdy pewnego dnia zjawili się żandarmi celem przytrzymania pewnego Polaka i go nie zastali w domu, zbili w nieludzki sposób jego żonę, chcąc z niej wydostać wydanie miejsca, w którym się mąż ukrył.

Dymisja gabinetu Hodży

Manifestacje ludności — Groźba strajku generalnego

PRAGA (ATE). Rząd premiera Hodży wczoraj ustąpił. Dymisję gabinetu podał do wiadomości publicznej o godz. 11-tej drogą radiową nadburmistrz Pragi, czeski socjalista narodowy dr. Zenkl, przy czym oświadczył on równocześnie, że rekonstrukcja gabinetu odbędzie się przy wciągnięciu do współudziału w rządach czynników wojskowych. Tymczasem manifestacje ludności przeciw Beneszowi, Hodży i rządowi oraz Francji w całym kraju z Pragą na czele rosną do gigantycznych rozmiarów.

Ruch strajkowy coraz bardziej się rozszerza, szkoły są zamknięte, istnieje groźba strajku komunikacyjnego.

O następcy na miejsce premiera Hodży nic jeszcze nie wiadomo. Wymieniają tu nadburmistrza Pragi dr. Zenkla, który cieszy się zaufaniem prez. Benesza, oraz gen. Syrowego.

Druga konferencja prem. Chamberlaina z kanclerzem Rzeszy

GODESBERG. Kanclerz Hitler przybył do Godesberg wczoraj o godz. 10 specjalnym pociągiem.

Premier Chamberlain, który wystartował z lotniska Hestow o godz. 10,47, przybył do Kolonii o godz. 12,30. Na lotnisku angielskiego męża stanu oczekiwali m. in. niemiecki minister spraw zagranicznych von Ribbentrop, ambasador brytyjski w Berlinie Henderson.

Zapowiedziana o godz. 15 rozmowa Chamberlaina z Hitlerem przesunięta została wobec późniejszego przybycia Chamberlaina do Godesberg o godzinę i rozpoczęła się o godz. 16 w kwaterze kanclerza.

Kilka miejscowości w rękach Henleinowców

BERLIN (Pat). Wiadomości z Eger o obejmowaniu na terytorium całych Sudetów władzy przez Niemców sudeckich okazują się nieścisłe. Dotychczas objęcie władzy przez Niemców sudeckich nastąpiło tylko w kilku miejscowościach.

Olbrzymia manifestacja Warszawy

Marszałek Śmigły-Rydz przemawia do tłumów

W dniu wczorajszym w godzinach popołudniowych odbyła się z inicjatywy Obozu Zjednoczenia Narodowego olbrzymia manifestacja na rzecz Śląska Zaolzańskiego, w której wzięły udział stutysięczne tłumy. Po wysłuchaniu przemówień na placu Marszałka Piłsudskiego olbrzymi pochód ruszył pod gmach Generalnego Inspektoratu, by zameldować Wodzowi o swej gotowości.

Gdy prezydium manifestacji z gen. Stanisławem Skwarczyńskim na czele weszło do Generalnego Inspektoratu, tłum odśpiewał hymn narodowy i wznosił niemilknące okrzyki na cześć Wodza Naczelnego oraz hasła, domagające się przyłączenia Śląska Zaolzańskiego do Polski.

Marszałek Edward Śmigły-Rydz wyszedł na balkon, a wówczas potężny okrzyk „Niech żyje!" wstrząsnął murami Warszawy. Pochyliły się sztandary, tysiące rąk wzniosły się do góry.

Naczelny Wódz podziękował zebranym za gotowość i stwierdził, że nad realnym konkretem, jakim są dzisiejsze manifestacje Polski, nikt przejść nie może.

Długo jeszcze Warszawa nie mogła się uspokoić. Wśród szalonego entuzjazmu długo wznoszono okrzyki na cześć Wodza, Śląska Zaolzańskiego i śpiewano hymn narodowy.

Podczas manifestacji w stolicy przemawiali wicemin. Julian Piasecki, prezes Zarz. Głównego Tow. Pomocy Polonii Zagranicznej, szef OZN gen. Skwarczyński, wiceprezes Zarz. Głównego Federacji PZOO mjr. Edwin Wagner, b. sen. Dąbkowski oraz pewien przedstawiciel Polaków zza Olzy, który przybył do nas — jak mówił — wypędzony przez czeski ucisk i gwałt. Rodak nasz zza Olzy zakończył swe przemówienie słowami:

„Rodacy, dziś wszystkie spojrzenia polskiego ludu Zaolzia zwrócone są na was. W stronę Macierzy, w stronę Polski idą wszystkie nasze tęsknoty. Od was zależy kres naszych cierpień. Widząc was tu zebranych, tak gorąco manifestujących swoje uczucia dla nas Polaków zaolzańskich, wierzę niezłomnie, że kres naszych cierpień już bliski i dlatego wznoszę okrzyk: Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska złączona na wieki ze Śląskim Zaolzańskim niech żyje!

Ks. biskup O'Rourke kanonikiem generalnym kapituły poznańskiej

Ks. biskup gdański O'Rourke został mianowany przez Papieża kanonikiem generalnym kapituły metropolitalnej poznańskiej na miejsce ks. kanonika Zakrzewskiego, mianowanego biskupem sufraganem. (ATE).

Skandaliczne wystąpienie Frossarda

Kłamstwa pod dyktando Kominternu

PARYŻ (PAT). B. minister, a obecnie deputowany Frossard wygłosił w środę wieczorem przez radiostację paryską odczyt, pełen niesłychanych inwektyw pod adresem Polski. Występując przeciwko rewindykacjom polskim wobec Czechosłowacji, p. Frossard użył m. in. następujących zwrotów:

„Nie będziemy się rozwodzić, ile nas sojusz z Polską kosztował... Należy napiętnować stanowisko Polski, która nie tak dawno jeszcze sama uciekała przed kozakami, tak, że dla jej uratowania musieliśmy wysłać francuskich generałów...".

P. Frossard zakończył pełnym goryczy stwierdzeniem, że nie należy się łudzić co do stanowiska, jakie zajmie Francja wobec żądań polskich i węgierskich. Tak, jak Francja nie chciała się bić o trzy i pół miliona Niemców sudeckich, tak też nie będzie się chciała bić o milion Węgrów i dwieście tysięcy Polaków.

Szef lotnictwa Stanów Zjednoczonych zginął w katastrofie lotniczej

WASZYNGTON. Szef lotnictwa Stanów Zjednoczonych generał-major Oscar Westoer zginął w katastrofie lotniczej w pobliżu Los Angeles. Samolot jego spadł na krótko przed lądowaniem na lotnisko Burbanks. Zginął również towarzyszący generałowi sierżant.

General Westoer wstąpił w r. 1901 jako prosty żołnierz do armii Stanów Zjednoczonych. Siłami lotniczymi dowodził on od roku 1936.

Zatrzymanie w wojsku starszego rocznika oraz rezerwistów

Jak się dowiaduje Agencja „Iskra", na podstawie zarządzenia władz wojskowych, zatrzymano w niektórych jednostkach wojska starszy rocznik oraz powołanych na manewry rezerwistów. (ISKRA)

Po kapitulacji Pragi

Dramatyczna środa w świetle depesz

W części nakładu donieśliśmy już wczoraj o kapitulacji rządu czeskiego i przyjęciu propozycji francusko - angielskich. Poniżej zamieszczamy szereg depesz, obrazujących przebieg wydarzeń, które streszczają się w dwóch słowach: **Kapitulacja Pragi.**

Walka w łonie rządu dobiega końca

PRAGA (PAT). Sytuacja polityczna wyjaśniła się w środę w godzinach popołudniowych. Komitet przewódców stronnictw koalicyjnych jeszcze o godz. 12,30 zaaprobował propozycję francusko-angielską z pewnymi zastrzeżeniami. Premier Hodża zwołał następnie przerwane w tym czasie posiedzenie komitetu politycznego ministrów, który o godz. 15,30 powziął decyzję przyjęcia projektów londyńskich, uzależniając ją od spełnienia pewnych warunków.

OSTATNIA DEMARCHE

W międzyczasie miała miejsce demarche posłów Francji i Wielkiej Brytanii u prezydenta republiki celem wywarcia ostatecznego nacisku.

KAPITULACJA

O godz. 17-ej drogą noty dyplomatycznej doręczono posłowi angielskiemu i francuskiemu odpowiedź rządu praskiego.

Speaker radiostacji praskiej o godz. 17,30 wygłosił krótkie oświadczenie w imieniu rządu, w którym stwierdził, że decyzja, powzięta przez gabinet, była jedynym wyjściem z obecnej sytuacji, kiedy zmiany granic stały się nieodpartą koniecznością. „Decyzje te są jedynie podstawą do dalszych rokowań dyplomatycznych".

RZĄD CZESKI TŁUMACZY SIĘ...

O godz. 20,15 czeskie biuro prasowe ogłosiło komunikat następującej treści:

Minister spraw zagranicznych Krofta przyjął po południu posłów francuskiego i angielskiego, którym wręczył w imieniu rządu czechosłowackiego odpowiedź na ich wspólne demarches.

Wspomniana odpowiedź oznacza zapoczątkowanie rokowań w sprawie procedury formalnej w celu konkretnego załatwienia projektów, jakie rząd francuski i brytyjski uważały za konieczne przedstawić rządowi czechosłowackiemu dn. 19 września.

...MUSIAŁ USTĄPIĆ

O godz. 20 przemówił przez radio czechosłowacki minister propagandy Wawreczka, wyjaśniając motywy decyzji rządu. Rząd zmuszony był, oświadczył minister, zgodnie z życzeniem Francji i Anglii, zdecydować się na ustępstwa terytorialne.

Wieczorem radio czechosłowackie ogłosiło orędzie rządu do społeczeństwa, uzasadniające jego decyzje. Orędzie stwierdza, że **rząd czeski zmuszony był przyjąć warunki nie mogąc liczyć znikąd na poparcie.**

Orędzie podkreśla, że odpowiedź udzielona mocarstwom zachodnim nie zmienia dotychczasowego stanu prawnego i stanowi jedynie wstęp do rokowań dyplomatycznych.

ULICA WOŁA: „PRECZ Z BENESZEM"

Napięcie sytuacji wewnętrznej w dalszym ciągu wzrasta. Manifestacje na ulicach Pragi, w środę wieczorem, pomimo późnej pory, przybierają na sile. Na placu św. Wacława zebrał się około stutysięczny tłum. Ze wszystkich stron miasta napływają nowe zwarte grupy manifestantów. Na postumencie pomnika św. Wacława, symbolizującego, jak wiadomo, dzieje historyczne narodu czeskiego, złożono wieńce. Tłum śpiewa hymn narodowy i wznosi okrzyki w rodzaju „Hańba rządowi", „Precz z Beneszem", „Niech żyje armia", „Dajcie nam broń", „Na front".

Również wielki tłum zebrał się przed Hradczynem, usiłując przedostać się na podwórze zamkowe, celem zademonstrowania przeciwko prezydentowi Beneszowi. Zamek otoczyły gęsto kordony policji, powstrzymując manifestantów.

Tłum usiłował przedostać się do hotelu „Alcron", który jak wiadomo: był siedzibą lorda Runcimana. Gęsty szpaler policji nie dopuścił manifestantów.

Spóźnione alarmy sowieckie

MOSKWA (ATE). W „Izwiestiach" ukazał się sensacyjny artykuł na temat sytuacji międzynarodowej. Artykuł ten datowany jest z Genewy, gdzie obecnie przebywa komisarz spraw zagranicznych Litwinow i 5 ambasadorów sowieckich z różnych stolic europejskich.

W artykule tym urzędówka sowiecka dochodzi do wniosku, że kryzys czechosłowacki może być rozwiązany tylko przez wojnę, która może zamienić się w wojnę ogólno-europejską.

„Prawda" zaś ogłasza artykuł, zawierający groźby pod adresem Anglii i Francji. Organ Stalina w namiętny sposób zwalcza zasadę samostanowienia narodów i ostrzega państwa zachodnie przed stosowaniem tej zasady w zagadnieniu czechosłowackim. Jeśli zasada samostanowienia narodów — pisze „Prawda" — zastosowana będzie w Czecho-Słowacji, to stanie się ona aktualną w koloniach afrykańskich i w Indiach Brytyjskich. Pismo sowieckie daje do zrozumienia, że sprawa ta może stać się aktualną już w chwili obecnej, robiąc aluzję do przygotowań Kominternu do nowej akcji komunistycznej w krajach kolonialnych.

Rząd polski ureguluje sprawę Zaolzia zależnie od respektu należnego polskim interesom

Oficjalny Komunikat Ministerstwa Spraw Zagranicznych w sprawie Śląska Cieszyńskiego

WARSZAWA. Ministerstwo Spraw Zagranicznych ogłosiło komunikat w sprawie Śląska Zaolzańskiego, w którym m. in. stwierdza:

„Od czasu, kiedy napaść czeska na terytorium polskiego Śląska Cieszyńskiego została przez czynniki międzynarodowe poparta decyzją Konferencji Ambasadorów z dnia 28 lipca 1920 r., rząd polski dążył wszystkimi legalnymi środkami do zapewnienia ludności polskiej za Olzą normalnych warunków rozwoju kulturalnego, oraz do zapewnienia jej należnych praw obywatelskich. Sprawa ta była przedmiotem niezliczonej ilości akcji dyplomatycznych i stanowiła zawsze główny rozdział naszego stosunku do Czechosłowacji. **Żadna z obietnic i żadna z umów na ten temat zawieranych nie była przez rząd czeski dotrzymana.**

Wobec interwencji państw trzecich w sprawie sporu między rządem czeskim, a ludnością niemiecką krajów sudeckich, rząd polski pozostając w stałym kontakcie ze wszystkimi zainteresowanymi mocarstwami, precyzował stale swe żądania w miarę krystalizowania się metod, któreby miały służyć do załatwienia zarysowującego się kryzysu.

Stwierdzić należy z ubolewaniem, że w projektach, wysuniętych po londyńskich naradach między rządem francuskim i angielskim w dn. 18 bm., sprawa słusznych postulatów polskich nie znalazła właściwego uwzględnienia. Postąpiono w sposób przypominający niefortunne tradycje dawniejszych interwencyj w sprawie polsko-czeskiej.

W dniu 21 września ambasadorowie Rzeczypospolitej założyli przeciw temu stanowczy protest, a poseł Rzeczypospolitej w Pradze złożył notę, żądającą wykonania powziętego przez Czechy zobowiązania co do traktowania spraw polskich.

Istniejący dziś w Europie środkowej kryzys nie może być załatwiony bez współpracy wszystkich państw, mających odwieczne utrwalone prawa i zadania w tej części Europy.

Rząd polski ureguluje swe postępowanie zależnie od respektu należnego polskim interesom.

Jesteśmy gotowi!

oświadczają jednomyślnie toruńczycy

Wielka manifestacja stolicy Pomorza

Wczoraj po południu odbył się w Toruniu wielki wiec w sprawie Śląska Zaolzańskiego, zwołany przez Towarzystwo Pomocy Polonii Zagranicznej.

Wiec otworzył wobec niezliczonych tłumów ludności, zgromadzonych wraz z organizacjami kombatanckimi na prastarym rynku ks. kanonik Kozłowski.

Wśród okrzyków: „My chcemy czynów!" wypędzić Czechów z polskiej ziemi Piastów!" zabrał głos redaktor naczelny „Gazety Pomorskiej" p. Jan Drzewiecki, który przedstawił dzieje Śląska Zaolzańskiego. Wywodom mówcy towarzyszył niebywały entuzjazm z tłumów, które przerywały co chwila okrzykami wrogimi dla Czechów i na cześć naszych rodaków za Olzą.

Po przemówieniach inż. Karola Miłobędzkiego i prezesa p. Jabłońskiego odczytał p. prezes Jonas rezolucję, stwierdzającą gotowość społeczeństwa toruńskiego do czynów.

Przyjęto ją długo niemilknącym okrzykiem: „WOJNA CZECHOM!"

Po ukończonym wiecu manifestanci ruszyli pod willę Wojewody Pomorskiego p. min. Raczkiewicza, któremu komitet wręczył tekst rezolucji. Manifestanci wznosili gromkie okrzyki na cześć Marszałka Śmigłego - Rydza i p. Wojewody, który wyszedł do zebranych tłumów, powitany niemilknącymi okrzykami.

Pan Minister w krótkim przemówieniu zapewnił zebranych, że rząd Rzeczypospolitej nie zaniedbał dotychczas żadnych możliwości, by ulżyć doli Polaków za Olzą, oraz oświadczył, że rezolucję dziś jeszcze poda do wiadomości rządu w Warszawie. Zebrani odpowiedzieli gromkimi okrzykami na cześć Polski, Pana Prezydenta, Marsz. Śmigłego-Rydza i ministra Raczkiewicza.

Komisarze wyborczy na Pomorzu

WARSZAWA. P. minister spraw wewnętrzny powołał komisarzy wyborczych W okręgach wyborczych Pomorza komisarzami wyborczymi zostani mianowani:

w okręgu Inowrocław — Eckert Mieczysław, wójt,

w okręgu Bydgoszcz — dr. Typrowicz Władysław, notariusz,

w okręgu Toruń — Matula Władysław, dyr. Ubezp. Społ.,

w okręgu Grudziądz — Włodek Józef, prezydent m. Grudziądza,

w okręgu Chojnice — Czernic de Morse Bronisław, notariusz,

w okręgu Gdyni — Czarnecki Stefan, notariusz w Wejherowie,

w okręgu Włocławek — Tuż Wacław, pisarz hipoteczny.

Tropikalny huragan spustoszył wybrzeże pod N. Jorkiem

NOWY JORK. Wybrzeże Atlantyku w pobliżu Nowego Jorku zostało ubiegłej nocy nawiedzone tropikalnym huraganem. Szybkość wiatru dochodziła do 100 km na godzinę. Ruch statków został przerwany. Miasta i wsie znajdują się pod wodą. Połączenie kolejowe z Nowym Jorkiem uległo przerwie, ponieważ wszystkie promy zostały zniszczone. Dotychczas liczba ofiar wynosi 70 zabitych i kilkuset rannych.

Pozytywne stanowisko kupiectwa pomorskiego wobec wyborów

Zarząd Główny Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu zebrany na posiedzeniu plenarnym w liczbie 20-tu przedstawicieli najważniejszych ośrodków gospodarczych Wielkiego Pomorza, powziął w związku z wyborami do izb ustawodawczych uchwałę, w której podkreślił konieczność pozytywnego ustosunkowania się kupiectwa do wyborów.

Taka decyzja Zarządu Głównego podyktowana została poważną troską o ciągłość należytej reprezentacji interesów gospodarczych Wielkiego Pomorza w izbach ustawodawczych. Zarząd Główny złożył przy tej okazji podziękowanie przedstawicielom życia gospodarczego, którzy zasiadali w izbach ustawodawczych, w szczególności podkreślił z uznaniem pracę **prezesa Związku p. Tadeusza Marchlewskiego,** który odważnie z trybuny sejmowej bronił interesów gospodarczych swego okręgu i był jednocześnie gorącym rzecznikiem potrzeb Wielkiego Pomorza, następnie dzięki stałym kontaktom ze Związkiem Izb Przemysłowo-Handlowych, Naczelną Radą Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego oraz naczelnymi organizacjami rolnictwa i rzemiosła, reprezentował na terenie parlamentu ogólnopolskie gospodarstwo narodowe.

Nawiązując do powyższego, Zarząd Główny Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu wyraził **jednomyślnie życzenie** a zarazem nadzieję, **że p. prezes T. Marchlew-** podejmie się ponownie ciężkiego trudu reprezentowania interesów gospodarczych i zechce przyjąć kandydaturę na posła do izb ustawodawczych.

Stanowisko, jakie w tej sprawie zajął Zarząd Główny, jest tym bardziej zrozumiałe, że wprowadzenie przedstawicieli życia gospodarczego do parlamentu napotyka na liczne trudności i w tych warunkach niewątpliwie większe widoki posiadają kandydaci, którzy już zasiadali w parlamencie i wyrobili sobie odpowiednie stanowisko w opinii społecznej.

Zarząd Główny, stwierdzając, że przede wszystkim obowiązkiem Polski Zachodniej jest delegowanie do parlamentu przedstawicieli mieszczaństwa polskiego, podkreślił z uznaniem twórczą rolę posłów-kupców, którzy w poprzednich sejmach reprezentowali polskie kupiectwo, przemysł i rzemiosło.

Bestialscy bandyci po zamordowaniu staruszki, powiesili jej zwłoki w piwnicy

Wczoraj w godzinach przedpołudniowych, niewykryci dotąd bandyci wtargnęli do mieszkania 64-letniej Selmy Zieroth w Przechówku w pow. świeckim. P. Zieroth, właścicielka gospodarstwa rolnego, była o tej porze sama w domu, z czego chcieli bandyci skorzystać i dokonać rabunku. Wdostawszy się do mieszkania, bandyci zabili staruszkę uderzeniami w głowę, a następnie zwłoki jej znieśli do piwnicy i tam powiesili, po czym splądrowawszy mieszkanie, zabrali 70 zł i 2 zegarki.

Zbrodnię spostrzegła po upływie kilku godzin siostra zamordowanej, powróciwszy z pola do domu. (ś.)

Przegląd prasy

Dziwny zarzut

Socjalistyczny **„Robotnik"**, godzący się przecież na akcję Polski w sprawie zwrotu Śląska Zaolzańskiego, piórem swego naczelnego redaktora p. Niedziałkowskiego zarzuca brak rycerskości w stosunku do Czechów:

„Mówiono mi dziesiątki razy i w Londynie i w Paryżu: „Klucz sytuacji dzierży Polska".

Narazie chciałbym podkreślić, że użytek, jaki robią z tego „klucza" pp. redaktorzy niektórych pism i niektórzy pp. „speakerzy" Polskiego Radia jest... mało rycerski w stosunku do narodu sąsiedniego, przeżywającego nieskończenie ciężkie chwile.

Polacy mieli zawsze opinię tradycyjną narodu rycerskiego.

Należałoby tę piękną tradycję naszą uszanować."

Odpowiedź znajdujemy na to w artykule **„Dziennika Poznańskiego"** — Organ wielkopolskich konserwatystów przypomina rok 1920, o którym spisał pamiętnik m. in. lord d'Abernoon:

„...Masaryk nietylko zapewnił misję, iż wzięcie Warszawy przez armię bolszewicką jest rzeczą pewną, lecz przestrzegał przeciwko organizowaniu jakiejkolwiek pomocy dla Polaków i to z dwóch względów: po pierwsze będzie to bezskuteczne pod względem militarnym, a po drugie, może to poderwać autorytet państw zachodnich w przyszłych pokojowych pertraktacjach. Stając — mówił Masaryk — po stronie Polaków w ich beznadziejnym położeniu, nie wyświadczy się im nic dobrego, a sobie zrobimy dużo złego."

Już te chociażby słowa — pisze „Dz. Poznański" — usprawiedliwiają każdy krok Polski przy rozwiązywaniu sprawy Śląska zaolzańskiego — usprawiedliwiają nawet użycie siły. Możemy tylko trawestować słowa czołowego autorytetu współczesnych Czech: **zrobimy sobie dużo złego, jeżeli w momencie wzmacniania — za zgodą mocarstw zachodnich — terytorialnych sił Trzeciej Rzeszy nie pomyślimy i o naszych granicach.** Rozwiązanie sudeckie musi zbiec się z rozwiązaniem sprawy Śląska Zaolzańskiego.

Czerwone krzyże na dachach szpitali praskich

PRAGA. (PAT). W środę przystąpiono do malowania wielkich krzyżów czerwonych na dachach szpitali w Pradze.

„Co nam obca przemoc wzięła — mocą odbierzemy..."

Gdy w oczach naszych przeobraża się historia, nie możemy być biernymi jej widzami, ale musimy ją tworzyć sami.

Sztuczny, anemiczny twór państwowy, jakim była Czechosłowacja, rozpada się pod naporem wypadków dziejowych. Nie my temu jesteśmy winni. Czechosłowacja dorżnęła się sama polityką Benesza. Naród czeski nie jest tragiczny, jak był naród Polski w okresie rozbiorów.

Czesi muszą oddać kradzione w myśl przysłowia, że kradzione nie tuczy. Polska była ukrzyżowana. Posiekano w kawały jej żywy organizm nie tylko państwowy, ale i narodowy. Niech to sobie uświadomią poczciwi, patriotyczni mazgaje, którzy radziby się rozczulać nad losem 7 milionów Czechów, terroryzujących osiem milionów obcoplemieńców, jak: Polaków, Niemców, Węgrów, Słowaków itd. Czechosłowacja była karłowatym tworem, była państwową mniejszością, tyranizującą większość.

Ten stan urągał ludzkiemu rozsądkowi i kłócił się z prawami boskimi. Rozgrywające się na terenie Czechosłowacji wypadki, to nie dramat, to **akt historycznej sprawiedliwości.**

I cóż dziwnego, że w tym przełomowym momencie dziejów Polska jak długa i obszerna, jednym głosem uchwał domaga się Śląska Cieszyńskiego? Nietylko mamy prawo to uczynić, ale jest to naszym najświętszym obowiązkiem. Redde quod debes!

Bracia zza Olzy muszą przyjść pod wspólny dach swej Ojczyzny, czy to się komu podoba czy nie!

„...Po cudze rąk nie wyciągamy, ale... — swego nie damy!" — powiedział przed trzema laty Marszałek Śmigły-Rydz **„nie tylko nie damy całej sukni, ale nawet guzika od niej".** Ale Śląsk Cieszyński nie jest guzikiem. To prastara ziemia Piastowa wydarta nam nikczemnym podstępem, gdy broczyliśmy krwią na wszystkich swych granicach. Czeski pobratymiec w zbójecki sposób zadał nam cios sztyletem w same plecy. Zrabował Śląsk Cieszyński. A działo się to w bolesnym dla nas roku 1919. Tej daty Czechom zapomnieć nie możemy.

Ale nie niski odwet jest dla nas pobudką, lecz dobrze nabyte prawa do rdzennie polskiej ziemicy.

Prawo do Śląska Cieszyńskiego opieramy na gruncie etnograficznym, historycznym. Niech mówi prosta arytmetyka głosów zestawione przez dawne urzędy austriackie:

Rok	Polaków	Czechów	Niemców
1880	57 proc.	39 proc.	4 proc.
1890	57 proc.	40 proc.	3 proc.
1900	71 proc.	25 proc.	4 proc.

Mimo gwałtownej w ostatnich latach czechizacji Śląska, i tak mamy tam większość. Więc swojego oddać nie możemy.

A ziemie te są bardzo dla nas ważne z każdego punktu widzenia. Leżący na terytorium etnograficznie polskim okręg karwiński w roku 1916 wyprodukował 60 milionów ton węgla i zatrudniał 16 tysięcy robotników. Dodać jeszcze należy, że w okręgu karwińskim są jedyne w Polsce, z wyjątkiem Górnego Śląska, pokłady węgla koksującego.

Rada ambasadorów, rozstrzygając spór polsko-czeski, wbrew zasadzie o samostanowieniu narodów, zawyrokowała na korzyść Czechosłowacji. A przecież według niespornego spisu, bo austriackiego z roku 1910 na Śląsku Cieszyńskim było 426.667 mieszkańców, w tym 233.850 Polaków, 115.604 Czechów, 76.916 Niemców i 1.297 innych narodowości.

Wszystko przemawiało na naszą korzyść. Rada Ambasadorów zalecała porozumienie. Dnia 12 października r. 1918 ludność Śląska Cieszyńskiego powołuje do życia Radę Narodową, proklamując swą przynależność do Polski. W dniu 5 listopada między Radą Narodową, a Czeskim Narodnim Vyborem staje układ, na mocy którego terytorium Śląska zostało podzielone na sferę wpływów polskich i sferę wpływów czeskich. Obydwie strony zobowiazały się do szanowania na swych terytoriach praw mniejszości narodowych. Dozór nad koleją Koszycko—Gogumińską miała sprawować Rada polska, do której Czesi mieli prawo wysłać dwóch mężów zaufania. Załogi wojskowe w Cieszynie, Trzyńcu, Mostach i Boguminie miały być polskie. Był to układ tymczasowy. O przyszłości Śląska miała zadecydować Konferencja pokojowa w Paryżu.

Czesi, rozumiejąc słabość swego stanowiska na Konferencji wobec tak potężnej na naszą korzyść wymowy faktów materialnych, nie oglądając się na tymczasową obustronną umowę, w dniu 23 stycznia 1919 roku, napadają zbrojnie

(Ciąg dalszy na stronie 4-ej)

Pękną okowy ghett partyjnych

Rozwiązanie Sejmu i Senatu i rozpisanie nowych wyborów poruszyło ogromnie nasze „ghetta" partyjne. Dobiegają z nich bardzo ożywione głosy.

Czy są to głosy, roztrząsające kwestie państwa, narodu, społeczeństwa? Zastanawiające się nad tym, jakie wielkie cele przyświecają decyzji Głowy Państwa? Jakie zadanie ma z punktu widzenia interesu ogólno-państwowego i narodowego odnowienie składu osobowego Sejmu i Senatu?

Bynajmniej. Inny zupełnie jest język i ton głosów, dochodzących z „ghett" partyjnych.

Co nam „dadzą" te wybory — ekscytują się ludzie w „ghettach"? Co możnaby „utargować"? Zamknąć się we własnym podwórku i zatrzasnąwszy drzwi bramy zakazać „swoim" pójścia do urny — czy też „zaryzykować"? A jeśli tak, to czy z otwartą przyłbicą partyjną czy też w jakimś zakapturzeniu?

Znamy ten żargon ghettowo-polityczny.

Znają go ci starsi spośród nas, którzy pamiętają przedwojenne czasy — i znają go ci, którzy na arenie publicznej przeżywali pierwsze czasy tuż po wskrzeszeniu niepodległości.

W roku 1924-ym, gdy Józef Piłsudski ze swego odosobnienia w Sulejówku przemyśliwał o swych doznaniach i doświadczeniach zarówno z ery przedwojennej, jak i „pierwszych dni Rzeczypospolitej" — dał wnikliwą a zarazem druzgocącą charakterystykę tych „ghett" partyjnych. W wykładzie, wygłoszonym w listopadzie 1924 roku p. t. „Pierwsze dni Rzplitej Polskiej" opowiedział nam, jak to na drodze Jego życia i poczynań stawały ciasno mury „ghetta" — i jak ujemne cechy wnoszą one do życia zbiorowego.

— „Ghetto — powiedział Józef Piłsudski — to ugrupowanie ludzkie, które mimo, że musi współżyć w tych czy innych dziedzinach z otoczeniem, wytwarza dla siebie swoje wewnętrzne prawa, swoje ustawy i ustawki, nieznane innym a które są dla tego ugrupowania ludzkiego silniejsze, niż jakiekolwiek inne zewnętrzne działania. Każde ghetto tworzy określenia, niezrozumiałe dla innych, każde ghetto stwarza swój język, swój żargon, tworzy słowa, które obowiązują ghetto, a nieznane są innym ludziom".

Zażądał też Piłsudski, byśmy wreszcie przecież wyszli z tych „ghett" polityczno-partyjnych. Byśmy przestali „kłócić się o słowa", a stanęli wreszcie na gruncie tego, co określał jako „réalité des choses":

— „Byłem zawsze — powiedział — przeciwnikiem wszelkich ghett. Byłem człowiekiem, rozkochanym w réalité des choses, szukającym rzeczy samej, która słowami nieraz określić się nie daje, a o której zawsze jednak pamiętać trzeba".

I oto znów z ośrodków ghettowo-partyjnych wybiegają głosy, bagatelizujące „szukanie rzeczy samej" — to jest państwowego i narodowego celu i zadania nowych wyborów parlamentarnych, a na pierwszy plan stawiające „wewnętrzne prawa" ugrupowań partyjnych, zatroszczonych przede wszystkim o „prestiż" partii, o „interes" li tylko własnego „ghetta".

Wielkie zagadnienia chwili, wielkie potrzeby państwa, wielkie zainteresowania narodu nie mieszczą się oczywiście w obramieniu murów ghett partyjnych. I o te też wielkie zagadnienia ludziom, posługującym się żargonem ghettowym nie chodzi. Dla nich ich interes doktrynalny, ich własne „zyski" czy „straty" są — jak to określił Józef Piłsudski — „silniejsze", niż wzgląd na „réalité des choses", na dobro ogólne, na rzeczywiste potrzeby państwa i narodu.

I dlatego w zdrowym poczuciu i zdrowym instynkcie społeczeństwa, w świadomości najszerszych warstw ludowych musi się obecnie, na widok tych „ghett" i dobywającego się z nich żargonu, obudzić silna reakcja, wyrażona w wołaniu:

Dosyć tych ghettowych narowów! Dosyć ghettowego sposobu myślenia i działania!

A wraz z tym odczuciem powszechnym głęboko w dusze zapaść muszą słowa apelu Obozu Zjednoczenia Narodowego:

— „Wyciągamy dłoń do zgody i rzetelnego pojednania ku wszystkim tym, którzy chcą swe siły oddać służbie Rzeczypospolitej; wyciągamy bratnią dłoń do wszystkich, którzy wspólnie z nami, jak równi z równymi, chcą przeciwstawić się złowrogim działaniom komuny, wszelkiej anarchii i destrukcji, wszelkim agenturom obcym, niezależnie od tego, pod jaką maską się one ukrywają".

Jakże odbija ton tego wezwania od żargonu ghettowo-partyjnego! Tam wyłącznie troska o interes własnego ugrupowania — tu wyciągnięta dłoń do zgodnej współpracy w imię „réalité des choses", nadrzędnych zagadnień państwa i narodu — i tych linii kierunkowych i zadań, które odezwa O. Z. N. formułuje jako „pozytywny nacjonalizm, etyka chrześcijańska, sprawiedliwość społeczna".

Więc też ci wszyscy, którzy myślą kategoriami interesu ogólno-państwowego i narodowego, którzy godzą się na prymat tych trzech zasad w obecnej naszej sytuacji i naszych działaniach w imię „obrony Polski", wszyscy, którzy pierwszeństwo dają „réalité des choses" w naszym życiu publicznym — potępić muszą próby obwiedzenia Polski murami przeróżnych „ghett" i wskrzeszenia dla każdego z nich odrębnego żargonu.

Chcemy mieć ciała prawodawcze, będące odzwierciadleniem „pozytywnego nacjonalizmu, etyki chrześcijańskiej, sprawiedliwości społecznej" — a nie ducha ghettowego!

O czym się mówi:

Prawdziwe zdziwienie wywołało stanowisko prasy Stronnictwa Pracy po znanych napadach na wiece w Brodnicy i Inowrocławiu. Z jednej strony niby najczarniejsze zarzuty pod adresem Stronnictwa Narodowego, a z drugiej przypochlebne wspominki, że „właściwie" Stronnictwo Pracy i Stronnictwo Narodowe, to dwa bratanki (coprawda nie do korda, ale do szklanki).

*Może naskutek tych łkań i jęków Stronnictwo Narodowe zlituje się i przestanie walić członków **Stronnictwa Pracy.***

Miła rodzinka.

Chcemy wspólnej granicy z Węgrami!

Tłumne i gorące manifestacje Łodzi, Wilna, Warszawy, Poznania i miast Małopolski

W Łodzi odbyło się olbrzymie zgromadzenie ludowe, skierowane przeciwko uciskowi Polaków w Czechosłowacji. Na długo przed oznaczoną godziną plac Wolności i sąsiednie ulice zapełniły się tak olbrzymimi tłumami, jakich Łódź jeszcze nie oglądała. Było do 100.000 ludzi.

Z balkonu zarządu miejskiego przemówił prezes woj. fed. P. Z. O. O. mec. Fichna.

„Mieliśmy już dzień 11 listopada, dzień wyzwolenia z niewoli i ucisku — dziś chcemy żeby taki dzień 11 listopada nasi bracia pozostający w niewoli czeskiej mieli jutro.

Nie ma na świecie siły fizycznej ani moralnej, która mogłaby stanąć na przeszkodzie naszej woli zjednoczenia Śląska Zaolzańskiego ze zjednoczoną Rzeczypospolitą Polską!

Ślązak zaolzański p. Jan Cienciała, wygłosił do zgromadzonych łodzian krótkie przemówienie, przyjęte grzmotem oklasków i wrogimi okrzykami pod adresem czeskich ciemięzców.

W uchwalonej rezolucji:

„Siedmiusettysięczna Łódź stwierdza, że kończy się niewola ludu polskiego na Śląsku Cieszyńskim. Braciom naszym zza Olzy zmuszonym do chronienia się przed terrorem czeskim w granice Rzeczypospolitej należy pomóc w tworzeniu **ochotniczego korpusu,** który ramieniem zbrojnym poprze walkę swych braci z przemocą czeską.

WILNO (PAT). Odbył się tu wielki wiec manifestacyjny pod hasłem „Śląsk zaolzański musi być włączony do Polski“. Duży plac przy ul. Orzeszkowej był szczelnie wypełniony wielotysięcznym tłumem, składającym się z szerokich warstw społeczeństwa bez względu na przynależność organizacyjną i poglądy polityczne.

Wilno dzień ten przeżyło w atmosferze specjalnego entuzjazmu i zdecydowanej postawy, o czym świadczyły okrzyki: „Śląsk Zaolzański musi być włączony do Polski“, „Niech żyją bracia zza Olzy“, „Za Olzę na Czechów!“

LWÓW (PAT). Z całego terenu Małopolski Wschodniej nadchodzą wiadomości o tłumnych manifestacjach, urządzanych przez ludność bez różnicy przekonań politycznych, na rzecz połączenia Śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy z Rzecząpospolitą Polską. M. in. w Sanoku w manifestacyjnym zgromadzeniu na rynku wzięło udział około 5.000 ludności. Uchwalono rezolucję, żądającą powrotu do Polski zrabowanych nam przed 20 laty ziem. W Przeworsku wzięło udział w manifestacji miejscowe społeczeństwo i ludność okolicznych wsi. W sprawie przyłączenia Śląska Zaolzańskiego do Polski uchwalono ostrą rezolucję.

Samorzutna manifestacja Warszawy

WARSZAWA (PAT). Społeczeństwo polskie urządziło samorzutną manifestację, dając wyraz głębokiej sympatii dla bratniego narodu węgierskiego.

Przed gmachem poselstwa węgierskiego przy ul. Koszykowej poczęły się zbierać grupy ludzi, wznosząc okrzyki „niech żyją wielkie Węgry“. Do manifestujących przyłączyli się przechodnie. Z kilkutysięcznego tłumu co chwila padały entuzjastyczne okrzyki „Chcemy wspólnej granicy z Węgrami“, „Niech żyje przyjaźń polsko-węgierska“, oraz okrzyki przeciw Czechom. W oknie poselstwa ukazał się poseł węgierski de Hory w otoczeniu członków poselstwa, który podziękował tłumowi za objawy sympatii i wzniósł okrzyk po polsku „Niech żyje Polska“. Na zakończenie żywiołowej manifestacji odśpiewano hymny narodowe węgierski i polski.

Spisy wyborców do Senatu

trwać będą tylko do 25 bm.

Spisy wyborców do Senatu prowadzą powiatowe władze administracji ogólnej.

Do spisu wciągnięci będą obywatele, którym w przeddzień zarządzenia wyborów do izb ustawodawczych służy prawo wybierania do Senatu.

Prawo wybierania do Senatu w myśl przepisów ordynacji wyborczej nie służy obywatelom, którzy przed dniem zarządzenia wyborów do izb ustawodawczych nie ukończyli lat 30, a także obywatelom, nie mającym prawa wybierania do Sejmu.

Obywatele, mający prawo wybierania do Senatu z tytułu zasługi osobistej lub z tytułu wykształcenia, będą wciągnięci do spisów, jeżeli udowodnią, że im to prawo przysługuje.

Celem wpisania się na listy wyborców do Senatu, należy zgłaszać się z dokumentami, stwierdzającymi uprawnienia do głosowania do Senatu do biur spisu wyborców do Senatu, według miejsca swego zamieszkania w godzinach od 10 do 13 i od 16 do 20.

Obywatele, mający prawo wybierania do Senatu z tytułu zaufania obywateli, będą wciągnięci do spisów z urzędu.

Jugosławia, Grecja i San Domingo w Radzie Ligi Narodów

GENEWA (PAT). Zgromadzenie Ligi Narodów dokonało w środę po południu wyborów do Rady Ligi. Wybrane zostały: Jugosławia, Grecja i San Domingo. Państwa te weszły na miejsce Rumunii, Polski i Ekwadoru, których mandat wygasł w roku bieżącym. Polska — jak wiadomo — zrezygnowała z prawa reelekcji do Rady Ligi.

Pierwsza wiadomość z pokładu „Daru Pomorza“

Dyrektor państwowej szkoły morskiej płk. Kosko otrzymał pierwszą depeszę z „Daru Pomorza“, który rozpoczął 7-miesięczną podróż udając się na Atlantyk. Kapitan „Daru Pomorza“, p. Kowalski doniósł, że w dniu 20 b. m. w południe statek znajdował się pod 56° i 9 minut szerokości północnej i 7° 9 min. długości wschodniej. Z tego wynika, że „Dar Pomorza“ stanął na Skagerrak i że płynie na morze północne. Podróż odbywa się pomyślnie i na okręcie wszystko w porządku.

Tragiczna śmierć lotnika-rekordzisty

LONDYN. Porucznik-lotnik Dawid Llewellyn, zdobywca rekordu w locie z Londynu do Ceptown, poniósł śmierć w wypadku nu do Capetown, poniósł śmierć w wypadku lotniczym w Lympne.

Pionierskie fabryki na terenie C. O. P.

LWÓW. Na terenie COP powstaną w najbliższym czasie dwie fabryki o charakterze pionierczym. Obok Leżajska powstanie mianowicie fabryka lamp radiowych oraz tanich aparatów radiowych. W okolicach Sandomierza zakupiono tereny pod budowę wytwórni nietłukącego się szkła. Fabryka ta będzie pierwszą hutą trwałego szkła w Polsce, produkcja jej zaspokoi zapotrzebowanie całego kraju. (ATE).

Daleki rejs sowieckiej łodzi podwodnej

LENINGRAD. Do Leningradu powróciła z dalekiego rejsu sowiecka łódź podwodna, która odbyła drogę Bałtyk—kanał Bałtycko-Białomorski, morze Białe i dokoła półwyspu Kola opłynęła wybrzeża Norwegii do wysokości norweskiego portu Narwik.

Jest to jedna z największych sowieckich łodzi podwodnych, o pojemności 1800 ton. Podróż jej miała na celu sprawdzenie zasięgu łodzi tego typu oraz zbadanie warunków nawigacyjnych dla łodzi podwodnych na morzu Berentsa.

(Ciąg dalszy ze str. 3).

„Co nam obca przemoc wzięła — mocą odbierzemy...“

na terytorium, będące pod zarządem Rady Polskiej.

A Polska płonęła w tym okresie pożarem wojny i pomocy swym braciom dać nie mogła.

Zakulisowe intrygi czeskie, wspomagane możnowładczym żydostwem, które jak wiadomo na konferencji pokojowej odgrywało potężną rolę, udaremniły plebiscyt. Arbitraż znajdował się w ręku Rady Ambasadorów. Czesi byli pupilkiem Francji.

Dnia 10 lipca 1920 r. prezes ministrów Grabski podpisuje haniebny układ w Spaa. Czesi są górą.

Śląsk Cieszyński przepołowiono w karykaturalny sposób tak, że w niektórych wypadkach granica polsko-czeska przechodziła pomiędzy zabudowaniami gospodarskimi. Ze Spisza i Orawy dano Polsce skromne skrawki, pozostawiając na Śląsku Spiszu i Orawie kilkaset tysięcy ludności polskiej Czechom. Polsce przypadł tylko powiat Bielski i część Cieszyńskiego z miastem Cieszynem. Całe zagłębie węglowe i cała kolej Bogumin—Koszyce, wraz z dworcem kolejowym w Cieszynie oddano Czechom.

Lata panowania Czechów na Śląsku Zaolzańskim, to lata straszliwej niewoli licznych braci, lata terroru i bezprawia.

Leon Sobociński.

Nowi ambasadorowie Japonii w Rzymie i Londynie

TOKIO (PAT). W kołach rządowych potwierdzają się wiadomości o mianowaniu Szigemitsu ambasadorem japońskim w Londynie, a Sziratori ambasadorem w Rzymie.

Na bieżni, boisku i ringu

Lekkoatletyczne mistrzostwo polskiej Emigracji w Belgii

W Leodium odbyły się zawody lekkoatletyczne o mistrzostwo polskiej emigracji w Belgii. Przyniosły one następujące wyniki:

Konkurencje kobiece: 60 m — Wysocka 8 sek., kula — Wysocka 8,82, dysk — Wysocka 37,90, w dal — Wysocka 4,55.

Konkurencje męskie: 100 m — Szczepański 12,7 (poza konkursem Sfora uzyskał 11,4), 400 m. — Ratajczak 60,9, 800 m — Nowak 2:08, 1500 m — Nowak 4:44, dysk — Szczepański 29,34, kula — Szczepański 11,52, w dal — Sfora 5:24, w zwyż — Szczepański 1:44.

Święto sportu polskiego w Rumunii

W Storożyńcu na Bukowinie odbyło się święto sportu polskiego w Rumunii. Startowało przeszło 300 zawodników z Bukowiny i Besarabii.

W ogólnej punktacji 1-sze miejsce zdobył klub sportowy Wawel z Czerniowiec. Najlepsze wyniki w lekkoatletyce uzyskał Władysław Marcinowski, który wygrał 4 konkurencje na 100, 200, 400 mtr. i w skoku w dal.

W ramach święta odbył się mecz piłkarski między polskim klubem Warta z Kiszyniowa a rumuńskim klubem Juventus ze Storożyńca. Zawody przyniosły wynik remisowy 1:1.

Święto wywołało znaczne zainteresowanie gromadząc liczną publiczność zarówno polską, jak i rumuńską. Obecni byli przedstawiciele konsulatu RP w Czerniowcach, delegat Światowego Zw. Polaków z Zagranicy oraz przedstawiciele władz rumuńskich i wojska.

W ramach święta odbyły się również przedstawienia teatralne i zabawy.

Z całego świata

Dania pokonała Szwecję 6:5

W Göteborgu odbył się międzypaństwowy mecz piłki ręcznej pomiędzy Szwecją i Danią. Zwyciężyła Dania 6:5 (3:3).

Mecz piłkarski Niemcy—Rumunia

W niedzielę odbędzie się w Bukareszcie międzypaństwowy mecz piłkarski Niemcy — Rumunia. Niemcy wystąpią w następującym składzie: Raftl, Appel, Schmausse, Wagner, Mock, Skoumal, Biallas, Schoen, Stroh, Neumer, Pessor. Jak widać na 11 zawodników Niemcy wystawiają aż 9 Wiedeńczyków.

Co mówi o sporcie kajakowym w Polsce i na Pomorzu kpt. sportowy PZK p. de Lorme?

Gwoździem kończącego się sezonu kajakowego, będą niewątpliwie III jesienne regaty kajakowe na jeziorze w Rogoźnie, które odbędą się w nadchodzącą niedzielę.

Na starcie staną nie jak w mistrzostwach Polski dowolni zawodnicy, ale elita poszczególnych okręgów. **Regaty w Rogoźnie będą właściwym sprawdzianem poziomu i sił poszczególnych okręgów.**

Naświetlając poziom kajakarstwa w Polsce kpt sport. P. Z. K. p. De Lorme twierdzi, że obecnie na czoło wysuwa się Pomorze. Na ostatnich mistrzostwach Polski w Pucku, Pomorze zdobyło aż 8 tytułów na 11 biegów. Zawodnicy pomorscy nie zdobyli mistrzostw jedynie w składach 1 i 2 oraz Sobieraj zdobył mistrzostwo Polski w jedynkach na 1000 m.

Kajakarstwo na Pomorzu przechodziło różne koleje. W latach 1935-36 przodował **Grudziądz, a ściślej mówiąc Sokół I,** w roku 1937 inicjatywę przejęła **Okręgowa Sekcja Wodna PPW w Bydgoszczy,** w roku 1938 **Klub Kajakowców Toruń,** od połowy br. zaś na czoło wysunęła się młodziutka **sekcja Chełmżyńskiego Tow. Wioślarskiego.** Najruchliwszą, najliczniejszą i najbardziej czynną sekcją w Polsce jest bezsprzecznie **KS KPW Pomorzanin Toruń.**

Oświadczenie p. de Lerme pokrywa się w zupełności z tabelą punktacyjną, w której **Pomorzanin z 266,5 pkt. zajmuje pierwsze miejsce** przed PPW Katowice 204, Harc. drużynę Wilków Morskich Poznań 203,25 i KK Toruń 103.

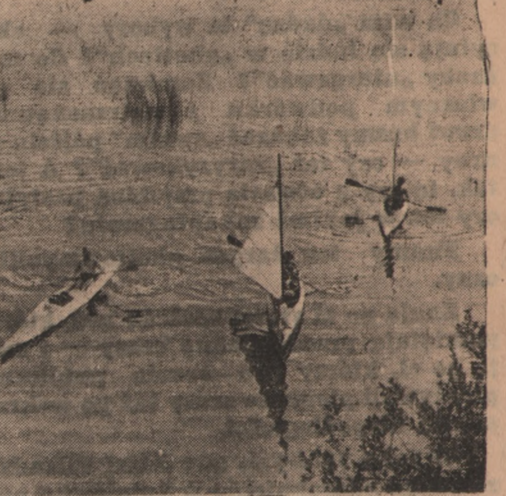
III jesienne regaty kajakow w Rogoźnie uważa p. de Lorme jako właściwe mistrzostwa.

Każdy dzień zbliża nas do terminu olimpiady, w której bezwzględnie musimy wziąć udział — mówi p. kpt. sportowy.

Jeśliby w tej chwili miał zestawić reprezentację, to byłoby to bardzo trudne. — Pod uwagę mogę brać jedynie konkurencje męskie, konkurencje kobiece, bowiem nie zostały jeszcze zatwierdzone.

W jedynkach musiałbym wybierać pomiędzy **Sobierajem i Blaszkiewiczem.**

Jeśli chodzi o dwójki, to pod uwagę wchodzą Poznań, Chełmża i Toruń, noszą się bowiem z zamiarem wystawienia dwójki, której osadę stanowiliby zawodnicy różnych okręgów.

Rozkosze turystyki kajakowej

Regaty w Rogoźnie dadzą właściwy obraz sił i do nich też przykładam wielką uwagę.

Zaledwie rok czasu dzieli nas od olimpiady. bo roku bież. już nie można brać pod uwagę, jak również nie można liczyć na rok 1940.

W tym jednym roku wiele jest do zrobienia, w każdym bądź razie projektuję kilka obozów, jak również obóz olimpijski, na którym zawodnicy przejdą specjalne przeszkolenie.

Należy zaznaczyć, że dzięki pracy p. de Lorme sport kajakowy w Polsce podniósł się wyraźnie i obecnie liczyć już możemy na poważne sukcesy. (ek)

Zawiedzione nadzieje

„Ognisko rewolucji światowej" wygasa

Penetracja wpływów sowieckich w Czechosłowacji datuje się nie od wczoraj. Już w r. 1934, kiedy ówczesny minister spraw zagranicznych Czechosłowacji, a obecny prezydent — Benesz złożył wizytę Stalinowi w Moskwie, zaczęła się ścisła współpraca pomiędzy Sowietami i Czechosłowacją. Pod płaszczykiem t. zw. „kulturalnego zbliżenia" z Czechosłowacją, Sowiety przemycały do Pragi swoich agentów, skąd Komintern tworzył ekspozytury i ośrodki dla działalności wywrotowej w państwach graniczących z Czechosłowacją.

Opanowanie polityczne Czechosłowacji i stworzenie z niej t. zw. bastionu komunistycznego w sercu Europy było głównym zadaniem Kominternu.

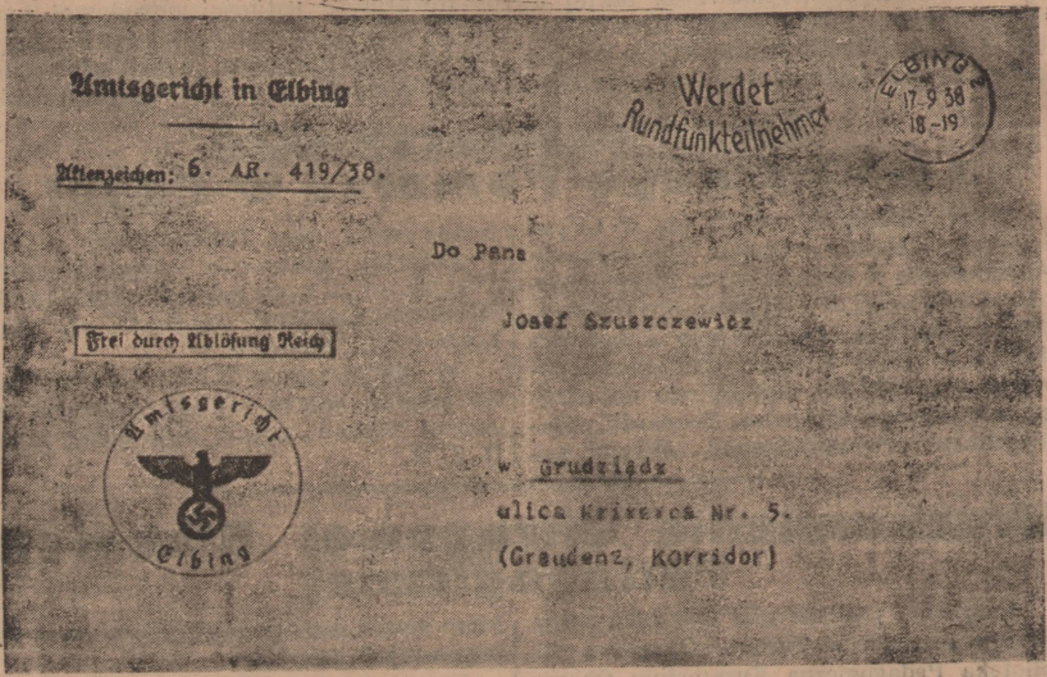
Od chwili zaostrzenia się zatargu niemiecko-czeskiego w obszarze sudeckim, propaganda sowiecka usiłowała z jednej strony wywołać wrażenie, że ZSRR każdej chwili wystąpi z pomocą Czechosłowacji, aby bronić jej granic, z drugiej strony podtrzymywano opór Czechów przeciwko sprawiedliwemu rozwiązaniu sprawy narodowościowej. Podjudzano Czechów nie tylko przeciwko Niemcom, lecz wogóle przeciwko wielkim mocarstwom Zachodu i zapewniano ich, iż w razie potrzeby armia czerwona uratuje Czechosłowację z opresji.

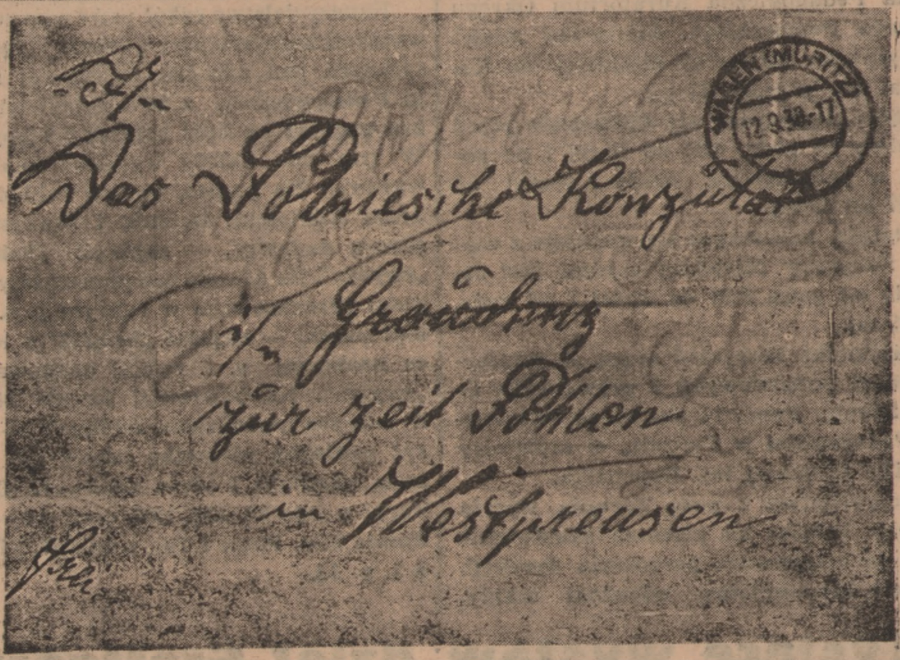
Zwłaszcza w ostatnich dniach nasilenia konfliktu niemiecko-czeskiego, Moswa podwoiła swoje wysiłki, aby uniemożliwić wszelkie pokojowe załatwienie konfliktu sudeckiego. Obecnie, kiedy ostateczne zapadły decyzje, że Czechosłowacja ulegnie przebudowie, a jej granice poddane zostaną rewizji, Moskwa nagle, jakby zapomniała o swoich przyrzeczeniach.

Jest to zupełnie zrozumiałe. W planach moskiewskich wcale nie leżało okazanie rzeczywistej i skutecznej pomocy Czechosłowacji. Chodziło o próbę wywołania przy pomocy Czechosłowacji nowej wojny europejskiej, która według teorii Stalina, miałaby przeistoczyć się w rewolucję światową. Jednak mocarstwa zachodnio-europejskie nie zdradzały najmniejszych intencji bić się o Czechosłowację i Moskwa losem państwa czechosłowackiego przestaje się interesować.

Moskiewska miłość do Czechosłowacji była niczym innym, jak perfidną grą, obliczoną na naiwność Czechów i na bałamucenie opinii publicznej rzekomą obroną demokracji przez Sowiety. Gdy zawodzą rachuby na czeskie ognisko, jak na zarzewie nowej zawieruchy wojennej — również zmniejsza się i zainteresowanie losami państwa czechosłowackiego.

Dwie znamienne koperty

Powyżej zamieszczamy reprodukcje 2 kopert, które nadeszły do Grudziądza z Niemiec. Na jednej z nich, na liście urzędowym (!) sądu w Elblągu zwraca uwagę adres: GRAUDENZ, KORRIDOR. — Na drugiej kopercie widzimy prowokacyjny dopisek pod niemiecką nazwą Grudziądza „zur Zeit Pohlen — Westpreussen" — w tej chwili (na razie) w Polsce, Prusy Zachodnie. Dopisków na kopertach tych niesposób inaczej potraktować jak śmieszny wyraz pokutującego jeszcze w Niemczech ducha prusactwa i hakaty, pokutującego nawet w nieprzewietrzonych murach sądu w Elblągu!

Zbrojenia wpływają pomyślnie na rynek drzewny

W ostatnich dniach zaznaczyła się na światowych rynkach drzewnych znaczna poprawa sytuacji, wywołana przede wszystkim wzmożonymi zbrojeniami. Równocześnie wzrosło zużycie drewna w Polsce, w znacznej mierze na skutek intensywnych prac w Centralnym Okręgu Przemysłowym.

W tych warunkach znaczenia nabierają te sortymenty drzewne, które służą celom inwestycyjnym i budowlanym oraz pośrednio lub bezpośrednio celom wojskowym. Do takich sortymentów należy przede wszystkim drewno papiernicze, będące podstawowym surowcem do wyrobu celulozy.

Drugim sortymentem, który odegra ważną rolę dla koniunktury drzewnej w przyszłej kampanii są podkłady. Gorączkowe zbrojenia Niemiec sprawiły, że od pewnego czasu pisma polskie zasypywane są ogłoszeniami firm niemieckich zakupujących wszelkie ilości podkładów.

Jeśli idzie o zapotrzebowanie krajowe, to P. K. P. zamierzają nabyć 3.500.000 sztuk progów kolejowych, przy czym liczba ta w myśl kursujących pogłosek mogłaby ulec zwiększeniu.

Pomimo to handel drzewny gra na zniżkę cen. W jaki sposób mogą właściciele lasów przeciwstawić się atakowi na ceny drewna? Najprościej osiągnąć to przez uniezależnienie się od pośrednictwa handlu drzewnego. Skoro właściciele lasów zaczną sami produkować w swoich lasach podkłady, papierówkę, kopalniaki, uniezależnią się od „dekoniunktury" robionej przez handel celem obniżenia cen surowca.

Tydzień Muzyki Polskiej w Poznaniu

Dyr. K. Wiłkomirski dyryguje w czasie Tygodnia

Poznań, stolica Polski Zachodniej przejawia w każdej dziedzinie inicjatywę twórczą, co szczególnie silne przybiera formy na szerokim froncie życia kulturalnego. Najświeższym tego dowodem jest Tydzień Muzyki Polskiej, jaki z inicjatywy zarządu miejskiego odbędzie się w Poznaniu w dniach od 2-go do 9-go października br.

W imprezach Tygodnia weźmie czynny udział znakomity kompozytor i dyrygent polski p. Kazimierz Wiłkomirski, obecnie dyrektor Konserwatorium Polskiego w Gdańsku. Już w pierwszym dniu w czasie nabożeństwa we Farze o godz. 9 Chór Filharmoniczny i soliści Teatru Wielkiego odśpiewają „Mszę Uroczystą" Kazimierza Wiłkomirskiego pod batutą kompozytora. Poza tym w piątek 7-go października o godz. 20 w Teatrze Wielkim odbędzie się II koncert symfoniczny orkiestry symf. miasta Poznania z udziałem solisty Apolinarego Szelutko (fortepian). Koncertem tym dyryguje Kazimierz Wiłkomirski.

Bogaty program Tygodnia obejmuje także dzieła Moniuszki „Straszny Dwór" i „Verbum Nobile" w nowej inscenizacji i według autografu Stanisława Moniuszki. Wystawiony zostanie również słynny balet-pantomina Szymanowskiego „Harnasie".

Jadący na Tydzień Muzyki Polskiej korzystają ze zniżki 75% w drodze powrotnej za wykupieniem karty uczestnictwa.

Militaryzacja kobiet w Rosji

MOSKWA. Wszystkie dziedziny życia są w ZSRR pośpiesznie militaryzowane. Ostatnio rozpoczęto na dużą skalę przeprowadzać militaryzację kobiet. W fabrykach i kołchozach organizowane są oddziały kobiece, które przechodzą narówni z mężczyznami cały kurs przysposobienia wojskowego. Szkolenie kobiet odbywa się pod hasłem daleko posuniętej specjalizacji. Przygotowywane są więc kadry spadochroniarek, a nawet instruktorek kawalerii, dowódczyń karabinów maszynowych i t. d. Prócz tego szkolone są szeregi kobiet — instruktorek obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej. Według sowieckich planów wojennych, kobiety na wielu odcinkach pełnić będą służbę wojskową narówni z mężczyznami.

Przeszło 600 tys. zł. w jednym miesiącu wypłacił Z. U. S.

bezrobotnym pracownikom umysłowym

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił w ciągu czerwca rb. z tytułu świadczeń na wypadek braku pracy pracowników umysłowych ogółem 614.169 zł, z czego na terenie województw centralnych wypłacono 275.680 zł., na terenie woj. zachodnich 201.806 zł, woj. południowych — 86.317 zł, oraz na terenie województw wschodnich — 50.365 zł.

Z zasiłków na wypadek braku pracy korzystało ogółem 7.788 bezrobotnych pracowników umysłowych, z czego blisko połowa przypada na bezrobotnych z terenu województw centralnych. Ilość wypłaconych miesięcznych zasiłków (wraz z zaległymi) wyniosła 8.930. Przeciętna miesięczna wysokość zasiłku w okresie pierwszego półrocza r. b. wyniosła 68.40 zł na osobę.

Cukier na dokarmianie pszczół

Organizacje pszczelarskie oraz Izby Rolnicze zwróciły się do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z prośbą o zwiększenie kontyngentu cukru bezakcyzowego, który przeznaczony jest na zimowe dokarmianie pszczół. Według dotychczasowych norm Ministerstwo Skarbu przydzielało 2 kg cukru skażonego na jeden ul. Nieprzychylne jednak warunki atmosferyczne spowodowały konieczność podkarmiania pasiek przed zimą.

W wyniku porozumienia Ministerstwa Rolnictwa z Ministerstwem Skarbu zwiększony został dodatkowo na rok bieżący przydział cukru skażonego dla pszczół z 2 do 5 kg na ul dla województw lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, krakowskiego, poznańskiego, pomorskiego, śląskiego, wileńskiego i nowogródzkiego, oraz do 4 kg na ul dla woj. kieleckiego.

Z frontu wyborczego

Jak to było naprawdę na zebraniu OZN w Gdyni?

Kłamliwe wiadomości „Słowa Pomorskiego"

Toruński organ t. zw. „endecji" zaniepokojony rozwojem sił Obozu Zjednoczenia Narodowego w obliczu nadchodzących wyborów parlamentarnych, chwyta się każdego środka, by pomniejszyć efekt prac organizacyjnych Obozu w oczach swych czytelników. W Gdyni odbyło się w ubiegły poniedziałek w sali KPW wielkie zebranie Oddziału O. Z. N. Gdynia - Śródmieście, którego przebieg „Słowo Pomorskie" przedstawia kłamliwie.

Rzeczywisty przebieg był następujący: Na salę przedostała się również grupka miejscowej endecji i socjalistów, zapewne w „zbożnym" zamiarze rozbicia zebrania. W trakcie przemówień padały raz po raz jakieś bezsensowne okrzyki, które były zapowiedzią „technicznej obstrukcji". Dzięki stanowczej odprawie i energicznej postawie znakomitej większości audytorium, okrzyki ustały. Dopiero w dyskusji pewien młodzieniec z partii endeckiej próbował robić nastrój dla „endecji", nie ważąc się jednak zaczepić bezpośrednio Obozu Zjednoczenia Narodowego. Sala wraz z prezydium O. Z. N. oklaskiwała wywody, w których młodzieniec ów głosił zasady ogólno-narodowe, jak walkę z żydostwem itp. Natomiast wywody jego w charakterze wyraźnie partyjnym spotkały się z cierpliwą obojętnością adherentów.

Zebranie miało normalny przebieg aż do końca, a wiadomość „Słowa Pomorskiego" o przerwaniu zebrania jest zwykłym kłamstwem. Odpowiedź jakiej udzielił owemu młodzieńcowi przedstawiciel Okręgu Pomorskiego OZN, została przyjęta entuzjastycznie przez całą salę. Z szczególnym aplauzem spotkało się jego oświadczenie: **„Cudzych zebrań rozbijać nie będziemy, ale wara od zebrań Obozu Zjednoczenia Narodowego! Znajdziemy dość siły, by poczynania elementów warcholskich, ubierających się w piórka wzniosłych frazesów, zniweczyć w zarodku".**

Rozbijacze jedności narodowej opuścili zebranie Obozu Zjednoczenia Narodowego jak niepyszni, dyskutując żywo o poniesionej klęsce przed salą zebrania.

Zjazd działaczy OZN z północnego Pomorza w Gdyni

W ub. niedzielę odbyła się w Gdyni odprawa działaczy Obozu Zjednoczenia Narodowego z okręgu wyborczego Gdynia, a więc Gdyni - miasta, oraz powiatów morskiego, kartuskiego i kościerskiego. Przybyli również działacze z powiatu tczewskiego, należącego do okręgu wyborczego Chojnice. Zebraniu przewodniczył przewodniczący okręgu pomorskiego p. mec. Tomaszewski.

Referaty polityczno - organizacyjne z szczególnym uwzględnieniem planu akcji przedwyborczej wygłosili pp. mgr. Kreft i red. Bagiński.

W najbliższych dniach odbędzie się na terenie całego okręgu pomorskiego szereg zebrań ogniw organizacyjnych O. Z. N.

Lista osób odznaczonych odznaką honorową LOPP

z okazji XV-lecia LOPP na terenie Pomorskiego Okręgu Wojewódzkiego

Odznakę złotą — I-go stopnia otrzymali pp.: gen. bryg. Wiktor Thommée, Bronisław Biały starosta pow. w Tczewie, Jan Konasiński urzędnik PKP w Toruniu, Lucjan Borysławski dyrektor Banku — Gdynia, Eugeniusz Sokołowski kier. oddz. wojsk. Dyrekcji Okr. P. i T., Stanisław Szydłowski inspektor Pom. Izby Roln., Jan Cwinarowicz starosta pow. w Świeciu n. W., Jerzy Ateński inżynier PKP w Toruniu, Stefan Juszczacki inżynier PKP w Toruniu.

Oznakę srebrną — II-go stopnia otrzymali pp.: Ks. Paweł Prabucki z Gostkowa, Dr. Stanisław Skalski z Torunia, Stanisław Trnka z Chojnic, Jadwiga Maćkowska z Brodnicy, Edward Paszkiewicz z Grudziądza, Feliks Grabowski z Tucholi, mjr. Antoni Choynowski z Grudziądza, kpt. Paweł Filar z Torunia, Leon Korzewnikjanc z Gdyni, Jan Nawalkowski z Bydgoszczy, kpt. Orest Białous z Chełmna, płk. Witold Andruszewicz z Grudziądza, Julian Domański z Bydgoszczy, Ks. Henryk Szuman proboszcz w Starogardzie, Witold Gojżewski-Naruniec z Torunia, Leon Osmólski z Torunia, Jan Borkowski z Tczewa, Leopold Szütz z Sierakowic oraz Stefan Lipiński z Torunia.

Odznakę brązową — III-go stopnia otrzymali pp.: Antoni Fengler aptekarz z Jabłonowa, Jan Okonek z Kartuz, Julian Wiśniewski z Chełmna, Konrad Gackowski z Grudziądza, Jerzy Sokolnicki z Starogardu, Jan Bieliński z Kartuz, Tadeusz Bonowicz z Jabłonowa, Franciszek Hering z Tucholi, Rozalia Komassowa z Nowego Miasta, Franc. Slagowski i Maksymilian Kępiński z Bydgoszczy, Władysław Porada z Grudziądza, Zygmunt Przybyszewski z Karszewnic, Brunon Płuszkiewicz z Gdańska, Franciszek Jaśniak z Gdyni, Józef Zientarski z Chojnic, Tadeusz Nowakowski z Grudziądza, Jan Kołodziejski z Torunia, Bronisława Januszewska z Chojnic, Robert Kuzimski z Łąkorza, Konrad Putynowski ze Skarszew, Julian Poczwardowski z Grudziądza, Julian Wasielewski z Wąbrzeźna, Marian Bąkowski z Chojnic, Maksymilian Szymański z Chełmży, Leon Brzozowski z W. Mędromierza, Jan Kamiński z Wąbrzeźna, Władysław Żynda z Wąbrzeźna, Kazimierz Frąckiewicz z Grudziądza, Stanisława Kuszewska z Działdowa, Andrzej Graj z Bydgoszczy, Maria Gładkowska z Pelplina, Franciszek Maezk z Sierakowic, Stefan Hoffmann z Grudziądza, Stanisław Samborski z Podębic, Jakób Milewski z Gdańska, Henryk Głąbiński z Babiaka, Tomasz Rumiński z Podgórza, Bronisław Orlikowski z Ciechanowa, Jan Ciechanowski z Gdyni, Stanisław Rebajn z Torunia, Antoni Matheus z Gdyni, Antoni Gustowski z Brodnicy, Alojzy Erdmann z Kartuz, Zbigniew Nowodworski i Jan Szatkowski z Torunia, Ludwik Dobski z Unisławia, Czesław Rozwadowski z Torunia, Józef Tomczyński burmistrz m. Łasina, Brunon Jeliński z Kartuz, Wacław Banaszewski z Kurzętnika, Ludwik Żalik ze Starogardu, Aleksander Kowalski z Gdyni, Ludwik Werder ze Świecia, Tadeusz Pietrzyk z Czerska, Aleksander Tobolski ze Starogardu i Edmund Cichocki z Szubina.

Odznaczonym działaczom LOPP na Pomorzu, Redakcja nasza składa serdeczne gratulacje.

Uruchomienie Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej

Z dniem 1 października 1938 roku zostaje uruchomiona w Toruniu Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego. Biblioteka mieści się w gmachu Książnicy Miejskiej im. Kopernika. (ul. Wysoka II p.).

Książki wypożycza się codziennie przed południem od godz. 9.30 do 12-tej i po południu w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19-tej.

Czytelnia, mieszcząca się wspólnie z czytelnią Książnicy Miejskiej czynna jest codziennie od godz. 9.30 do 12-tej i od godz. 16 do 19-tej.

Z biblioteki korzystać mogą a) nauczyciele szkół państwowych i prywatnych Okręgu Szkoln. Pom., b) słuchacze Państwowego Pedagogium w Toruniu, c) czytelnicy Książnicy Miejskiej im. Kopernika.

Nauczycielstwu z poza Torunia wysyła biblioteka książki na pisemne zamówienie pocztą, po otrzymaniu poręczenia dyrekcji, względnie kierownictwa odnośnej szkoły, które ponosi odpowiedzialność za zwrot wypożyczonych książek.

Nauczycielstwo szkół państwowych i prywatnych korzysta przy zwrocie książek, wysyłanych pod adresem Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej, z 50% zniżki od opłaty, bez względu na ilość książek i wagę paczki. W tym celu należy wypełnić następujące warunki: Na paczce, oprócz dokładnego adresu Biblioteki, imienia i nazwiska oraz adresu nadawcy, — napisać: **„książki" i „zwykła".** Na adresie zaś pomocniczym blankietu przekazowego w rubryce p. t. zawartość paczki — napisać **„książki"** a w rubryce **następnej** p. t. rodzaj opakowania — „zwykła". Na odwrotnej stronie blankietu w rubryce zarządzenia nadawcy — przyłożyć **podłużną pieczątkę szkoły** lub napisać **imię, nazwisko i adres nadawcy.** (Dziennik Taryf z dnia 23. XII. 1936 r. nr. 16 — Zarządzenie Min. Poczt i Tel. z dnia 17. XII. 1936 r. § 1, p. 4.).

Tysiące wystaw dzieł Grottgera

organizuje Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet

Po kilkumiesięcznych przygotowaniach i przy poparciu najwyższych czynników Państwowych, Zarząd Główny Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet postanowił na dzień 30 września b. r. zorganizować generalnie wystawy plansz Artura Grottgera, wielkiego odtwórcy walk 1863 roku.

Wystawy te odbędą się w szkołach i świetlicach w całej Polsce. Lokale szkolne oddało na ten cel bezpłatnie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, — świetlice przydzieliły komitetom wszystkie większe przedsiębiorstwa przemysłowe i organizacje.

Zarząd Główny ZPOK przystąpił do realizacji zadania niezwykle energicznie. Rozesłano szczegółowe instrukcje i prospekty do kilkudziesięciu tysięcy instytucji w całym kraju. Otrzymały je wszystkie szkoły, urzędy, formacje wojskowe i policyjne, fabryki, stowarzyszenia, związki i t. d.

Tysiąc czterysta oddziałów ZPOK pokieruje organizacją wystaw.

Ze względu na ogrom pracy w terenie pomocy udzielają Związkowi Pracy Obywatelskiej Kobiet zaprzyjaźnione organizacje.

W dniu 30 września Polskie Radio urządzi w związku z tym piękną audycję radiową. Wezmą w niej udział: zaproponowana przez Ministerstwo W. R. i O. P. — p. Dr. Maria Twarowska, — delegowana Zarządu Głównego ZPOK i prezes Towarzystwa Przyjaciół Weteranów 1863 roku p. mjr. Władysław Dunin-Wąsowicz. Opowiedzą oni słuchaczom o znaczeniu arcydzieł Grottgera i rozwiną myśli Pana Prezydenta R. P. Prof. Ignacego Mościckiego i Pana Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza, którzy dla tej akcji napisali o Grottgerze specjalne autografy.

Wystawy odwiedzi młodzież szkolna pod kierunkiem swych wychowawców i ogół miejscowej ludności.

Wielką akcję wychowawczą Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet przyjmie niewątpliwie życzliwie całe społeczeństwo i poprze ją w całej rozciągłości.

Chełmża

— **Przedstawicielstwo „Gazety Pomorskiej" w Chełmży** mieści się przy ul. Toruńskiej nr. 4, I ptr.. Tam się przyjmuje prenumeratę i ogłoszenia.

Dyżur nocny aptek. W bieżącym tygodniu dyżur pełni Apteka pod Orłem, plac Marsz. Piłsudskiego.

— **Repertuar kin.** Kino dźwiękowe „Bajka" wyświetla wielki film w kolorach naturalnych, według powieści Roberta Stevensona pt. **„Droga w nieznane".** Film ten jest symfonią barw, dźwięku i niewidzianego dotąd na ekranie przepychu natury Południa. W rolach głównych urocza Frances Farmer, Ray Milland i Oskar Homolka.

— **Biblioteka T. C. L.** przy ul. Tumskiej 10 otwarta we wtorki i piątki od godz. 18—20, w środy od 18—19 i w niedzielę od 11—12-tej.

— **Z życia Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej.** Ostatnio odbyło się plenarne zebranie K. S. M. Ż. przy licznym udziale druhen i asystenta kościelnego ks. Konkolewskiego. Po odśpiewaniu hymnu K. S. M. Ż., sekretarka odczytała protokół z ostatniego zebrania, po czym w bardzo podniosłych słowach wygłosił ks. asystent okolicznościowy referat. Następnie po referacie wysłuchanym przez obecnych w skupieniu pp. Chojnacka i Cywińska popisywały się deklamacjami i monologami. Hasłem „Sprawie służ" zakończono zebranie.

— **Odezwa do obywatelstwa miasta Chełmży.** W niedzielę, 25 września br. odbędzie się w Chełmży na stadionie miejskim doroczne „Święto Rolnicze" powiatu toruńskiego, również w tym dniu zapoczątkowany zostanie „XV Tydzień L. O. P. P."

Zarząd Miejski zwraca się do Szan. Obywatelstwa miasta Chełmży z prośbą, by w niedzielę tę udekorowało swoje domy flagami o barwach narodowych, L. O. P. P. oraz nalepkami. (rm)

Plan pracy na 1939 r. będzie tematem obrad zjazdu działkowców w Toruniu

Celem omówienia akcji ogródków działkowych oraz budownictwa osiedlowego i przygotowania planu pracy na rok 1939, Zarząd Pomorskiego Związku zwołuje zjazd członków wspierających oraz prezesów wszystkich Towarzystw Ogródków Działkowych i Osiedli.

Zjazd odbędzie się w Toruniu, w Domu Społecznym, w dniu 25 bm. o godz. 11,15.

Porządek obrad obejmuje między in. referat sprawozdawczy p. prezesa Matusiaka, referat na temat administracyjno-gospodarczy — wiceprezesa p. Sigurskiego oraz referat — „Zagospodarowanie i wzmożenie dochodowości z działki" p. Głębickiego.

Jeszcze jedna sprzedaż wybrakowanych koni wojskowych

Podawaliśmy już kilkakrotnie, że w najbliższą sobotę, 24 bm. odbędą się w Bydgoszczy i Chełmnie licytacyjne wyprzedaże wybrakowanych koni wojskowych.

Obecnie dowiadujemy się, że oprócz sprzedaży w Chełmnie i Bydgoszczy 6 października br. o godz. 8 odbędzie się również w Toruniu na targowicy miejskiej (przy rzeźni miejskiej) na Jakubskim Przedmieściu licytacyjna sprzedaż 13 koni wybrakowanych w formacjach garnizonu toruńskiego.

Rolnicy pomorscy zapewne z zadowoleniem przyjmą wiadomość o możności okazyjnego nabycia wartościowych koni

Chełmno

— **Przedstawicielstwo „Gazety Pomorskiej" w Chełmnie,** M. Focha 7.

— **Biblioteka Tow. Czytelni Ludowych** otwarta jest w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17—18,30.

— **Kino „Apollo"** wyświetla do niedzieli włącznie polski film obyczajowy pod tyt. „Skłamałam" z udziałem Jadwigi Smosarskiej oraz nowych sił polskich.

— **Wiadomości parafialne.** W piątek i sobotę suche dni — obowiązuje ścisły post. W sobotę dzień Najśw. Marii Panny Okupu niewolników — odsłonięcie cudownego obrazu. Po południu od godz. 17 wspólna spowiedź Katol. Stow. Mężów.

— **Z chełmińskiego L. O. P. P.** Obwód Powiatowy L. O. P. P. podaje do wiadomości, że koperty i pocztówki — poczty stratosferycznej, są już do nabycia.

Zamówienia należy kierować do Sekretariatu Obwodu Powiatowego L. O. P. P. Chełmno — Starostwo.

Cena koperty stratosferycznej wynosi 1,50 zł, pocztówki zaś 1,— zł Znaczki poczty stratosferycznej nabyć można jedynie w Urzędzie Pocztowym w Toruniu, Bydgoszczy, Gdyni i Gdańsku.

Poza tym zarząd Obwodu podaje do wiadomości, że Okręg Pomorski L. O. P. P. w czasie od 5—30 października br. organizuje w Pomorskiej Szkole Szybowcowej L. O. P. P. w Gostomiu koło Kościerzyny ostatni w tym roku kurs szkolny i treningowy.

Młodzież przedpoborowa może otrzymać zniżki względnie zwolnienie od opłat kursowych.

Kandydaci na powyższe kursy otrzymują zniżkę kolejową 66 proc. tam i spowrotem.

— **Złodzieje — rzeźnikami.** P. Bolesław Nalazek w Nowych Dobrach dochował się pięknej jałowicy, którą chciał spieniężyć i podreperować swój stan materialny. Plany jego pokrzyżowali jednakże nieznani dotychczas złodzieje, którzy jałowicę wyprowadzili z zagrody, ubili i zabrali mięso. Poszkodowany oblicza stratę na 200 zł. Na szczęście był on ubezpieczony od kradzieży.

— **Licytacja koni wojskowych.** W sobotę, 24 września 1938 r. o godz. 9 na rynku miejskim w Chełmnie odbędzie się licytacyjna sprzedaż wybrakowanych koni wojskowych.

Świecie

— **Jak się robi sensację?** Przed kilku dniami pisaliśmy, że w lasku majętności Skarszewo pod Świeciem, na polowaniu został postrzelony lekko właściciel tej majętności p. Maksymilian Niehoff, w chwili, kiedy czatował na rogacza. Postrzelenie okazało się na szczęście tylko lekkie. Jako sprawca postrzelenia jest silnie podejrzany i został chwilowo przytrzymany, 16-letni Tadeusz Bocian, syn cieśli, zamieszkały w leśnictwie Lubochini. Tak wygląda ta cała sprawa w rzeczywistości. Lecz co zrobił z tego drobnego wypadku jeden z dzienników warszawskich? Otóż piszą tam, „że syn leśniczego w obronie sarny zastrzelił kłusownika, który zastawiał sidła na zwierzynę." Jacyś reporterzy zrobili więc z właściciela ziemskiego i właściciela polowania ...kłusownika i nieboszczyka, a z strzelającego niewiadomo dlaczego, zrobiono syna leśnika i bohatera stającego w obronie... zwierzyny. Oczywiście, że tego rodzaju sensacje prasy poza pomorskiej wywołują jedynie u czytelnika, znającego te sprawy bliżej ...uśmiech. (ś.)

— **Kolonie wypoczynkowe dla biednych dzieci.** Komitet Pomocy Dzieciom i Młodzieży powiatu świeckiego urządził tego lata dwie czterotygodniowe kolonie wypoczynkowe. Korzystało z nich około 170 dzieci z rodzin biednych, robotniczych i w dużym procencie z rodzin bezrobotnych. Kolonie odbywały się w pobliżu Osia, w lesie, w idealnych warunkach zdrowotnych i klimatycznych. Koszty utrzymania i wyżywienia tych kolonij wyniosły 4.059 złotych. (ś.)

Redakcja i Administracja „Gazety Pomorskiej“ w Bydgoszczy — ul. Dworcowa 30, tel. 24-80

Redaktor St. Kapkowski przyjmuje od 16—17

Dziś — Piątek Tekli	**23** września
Jutro — Sobota N. M. P.	**24** września

NOCNY DYŻUR APTEK.

— **Apteka Centralna,** ul. Gdańska 17, tel. 3994.

— **Apteka pod Lwem,** ul. Grunwaldzka 37. tel. 3191.

WAŻNE TELEFONY

— **Pogotowie Ratunkowe,** Pomorska 16, telefon 2615 i 2616.

— **Straż Pożarna,** ul. Pomorska nr. 16, telefon 06.

— **Komisariat Główny P. P.** (gmach wojewódzki), Jagiellońska 5, telefon 2700.

REPERTUAR KIN

APOLLO: „Obcym wstęp wzbroniony“.
BAŁTYK: „Łowca przygód“.
KAPITOL: „Halka“.
KRISTAL: II część „Olimpiady“.
LIDO: „Paweł i Gaweł“.
MARYSIEŃKA: „Skrzydlaty motyl“.

CYRK STANIEWSKICH

Pl. Królowej Jadwigi. Przedstawienie o 8,30. W sobotę i niedzielę popołudniówki o godz. 16,30.

KALENDARZYK TEATRALNY

Piątek: „Piorun z jasnego nieba“.
Sobota: „6-te piętro“ (premiera).
Niedziela: godz. 16 — „Judasz z Kariothu“
godz. 20 — „6-te piętro“.

Z Teatru Miejskiego
im. K. H. Rostworowskiego w Bydgoszczy

Dziś po raz ostatni doskonała komedia St. Kiedrzyńskiego pt. **„Piorun z jasnego nieba“** z udziałem Krzywickiej, Kownackiej, Wańskiej, Dębicza, Gajdeckiego, Kuźmińskiego, Malatyńskiego, Rosłana i Winczewskiego. Początek przedstawienia o godz. 20.

Jutro w sobotę 24 bm. i w dni następne rewelacyjna sztuka Alfreda Gehri **„6-te piętro“**, wystawiana z niebywałem powodzeniem niemal na wszystkich scenach w Polsce i za granicą. Sztukę reżysersko przygotował Edmund Szafrański. Ciekawe dekoracje projektu Przeradzkiej i Jędrzejewskiego. **Udział w przedstawieniu biorą:** Domańska Jadwiga, Krzywicka Helena, Kownacka Lidia, Korowicz Klara, Morozowiczowa Natalia, Okońska Jadwiga, oraz pp. Barda Ludwik, Lochman Stefan, Skwierczyński Leopold, Skirgiełło-Jacewicz Olgierd, Tatrzański Michał.

W niedzielę o godz. 16 po cenach zniżonych po raz osatni przedstawienie **„Judasza z Kariothu“** w obsadzie premierowej.

Notatki kronikarza

— **Wyborcy do Senatu** mogą jeszcze tylko do 27 bm. zgłaszać swe uprawnienia w bydgoskim starostwie grodzkim i powiatowym w godzinach od 8—15.

— **Premiera w cyrku Staniewskich.** — Przy zapełnionej widowni odbyła się premiera w cyrku Staniewskich, który się zatrzymał w Bydgoszczy do niedzieli. Obecny program cyrku jest pełen niezwykle atrakcyjnych i nowych zupełnie numerów. Efekowna jest tresura lwów i tygrysów, pełne barwności i temperamentu są akrobatyczne popisy grupy węgierskiej. Za największą atrakcję programu uznać należy występ żonglującego nogami Anglika Brauna. Dalsze punkty programu wypełniają występy tresowanych koni, akrobację klownów-gladiatorów i popisy błaznów. W sumie program zmontowano pod znakiem humoru i to właśnie sprawiło, że publiczność świetnie czuła się na premierze.

— **Kurs maturalny** rozpoczyna się w gimnazjum im. Marsz. Piłsudskiego. Zgłoszenia do końca bm. od 18—19.

— **Zmarła ofiara poparzenia.** W szpitalu bydgoskim zmarło w strasznych męczarniach 2-letnie dziecko p. Romana Lewandowskiego (Filarecka 2), które wpadło do wrzącej wody przed kilku dniami.

— **Za uchylanie się od płacenia alimentów** skazany został przez bydgoski Sąd Okręgowy rolnik Gustaw Bauer z Zajezierza. Ożeniwszy się, Bauer pobrał od swego teścia 15.000 zł posagu. By z tego nic nie zapłacić nieślubnemu synowi, skarżącemu o alimenty, zapisał te pieniądze fikcyjnie na krewnych. Sąd wymierzył Bauerowi pół roku więzienia z zawieszeniem na 5 lat, pod warunkiem, że w tym czasie spłaci całą należność alimentową.

— **Nie podpisywać nawet siostry.** Henryk Morawski z Bydgoszczy skazany został na pół roku więzienia (z zawieszeniem na 3 lata), za sporządzenie pisma do prezesa sądu w Bydgoszczy i podpisanie tego pisma imieniem i nazwiskiem swej siostry — Heleny Pankowskiej.

— **Echa awantury na zabawie.** Przed sądem bydgoskim toczyła się sprawa karna, będąca **echem awantury na zabawie w** Jeżewie pod Szubinem. W czasie tej awantury Kazimierz Adamski uderzył butelką w głowę Jana Paszkiewicza tak niebezpiecznie, że spowodował wklęśnięcie czaszki i długotrwałą chorobę. Za czyn ten otrzymał Adamski 8 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 5 lat.

Bydgoszcz manifestuje
w sprawie Śląska Zaolzańskiego

Dziś, w piątek, o godz. 18 Polski Związek Zachodni w Bydgoszczy urządza wielkie zgromadzenie publiczne, celem zamanifestowania w sprawie powrotu do Polski zrabowanego przez Czechów Śląska Zaolzańskiego. Na zgromadzeniu przyjęta zostanie odpowiednia rezolucja.

Niewątpliwie cała Bydgoszcz zjawi się dziś wieczorem na Rynku im. Marszałka Piłsudskiego, by dać wyraz solidarności z braćmi-Polakami, przemocą wcielonymi w skład państwa czeskiego. (sk)

Okręg bydgoski w obliczu wyborów

Komisarzem wyborczym na okręg bydgoski (m. Bydgoszcz, powiaty: bydgoski, wyrzyski i chodzieski) mianowany został not. Typrowicz. Przewodniczącym obwodowej komisji wyborczej został sędzia S. O. Kulesza, a jego zastępcą sędzia Osten-Sacken.

Zrzeszenia techniczne zbierają się w dniu 28 bm., zrzeszenia zawodowe 2 października, przy czym delegatów do kolegium wyborczego, które zbierze się 13 października otrzymały: ZZP — 11, Zw. Stow. Zaw. — 8, Ch. ZZ — 2, ZPZZ — 2, CZKZZ — 1, ZUK — 4, Zw. U. M. — 2, Zw. N. Prac. PPT — 2, Zw. Prac. P. i T. — 2, Zw. Prac. Skarb. — 1, Zw. Naucz. — 1, Zrz. Tech. Kol. — 2, Stow. Tech. Polsk. — 1.

Rady powiatowe w Bydgoszczy, Wyrzysku i Chodzieży wybierają 10 delegatów, Rady gminne — 29, a rady miejskie 14 miast położonych w okręgu — 45 delegatów, z czego 30 wybierze rada miejska w Bydgoszczy na posiedzeniu w dniu 29 b. m.

Z samorządu gospodarczego wejdzie do okręgowego zgromadzenia 25 delegatów. Z samorządu zawodowego (lekarze, notariusze, adwokaci) wejdzie 6 delegatów, a z organizacji kobiecych — 5. Te ostatnie delegowane wybrane zostaną przez okręgi swych organizacji w Toruniu.

Dziś zebranie OZN
z referatem prezydenta Barciszewskiego

Przypominamy, że dziś wieczorem, o godzinie 20 w sali Resursy Kupieckiej odbędzie się zebranie publiczne Obozu Zjednoczenia Narodowego. W programie zebrania znajduje się referat prezydenta miasta p. Leona Barciszewskiego p. t.: **„Podstawowe zasady samorządu terytorialnego“.** Referent uważany jest za jednego z najlepszych polskich samorządowców, a ponieważ znajomość tematu łączy się z umiejętnością przemawiania, niewątpliwie w dniu dzisiejszym Resursa Kupiecka zapełni się po brzegi. Po referacie przewidziana jest dyskusja. (sk)

Bydgoszcz elektryfikuje powiat

Bydgoska elektrownia obwodowa od trzech tygodni prowadzi prace nad zelektryfikowaniem północnej części powiatu. Obecnie prace te dobiegają końca. Przewody elektryczne przez Osielsk i Trzeciewiec dotarły już do wioski Dobrcz. Te miejscowości, oraz miejscowości, do których równocześnie prowadzi się bocznice, otrzymają prąd jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca.

Jest rzeczą znamienną, że już obecnie wiele zamożniejszych gospodarstw zapowiada, że reflektują na prąd do poruszania maszyn rolniczych.

Z Dobrcza przewody elektryczne poprowadzone zostaną do Koronowa. Miasteczko to otrzyma prąd jeszcze w ciągu miesiąca października.

Sfinalizowana też została ostatecznie sprawa doprowadzenia prądu z elektrowni bydgoskiej do Solca Kujawskiego i wiosek, leżących w południowej części powiatu.

Żerowali niecnie na biedakach

Przed bydgoskim Sądem Okręgowym odpowiadali dwaj bezrobotni: Stanisław Przybylski i Władysław Markiewicz. Celem łatwiejszego dokonywania oszustw, założyli oni fikcyjne biuro handlu majątkami. Po pewnym czasie zamieścili w prasie ogłoszenia, że poszukują inkasentów z kaucją. Zgłaszali się na tę posadę przeważnie ludzie bezrobotni, którzy nieraz zapożyczali się, lub ostatnie zaoszczędzone grosze składali oszustom jako kaucję. Mimo pobrania kaucji, oszuści nie dali nikomu posady, a pieniądze roztrwonili na hulankach. Za czyn ten obecnie otrzymali surową karę. Przybylski skazany został na rok i więzienia, a Markiewicz na 9 miesięcy.

Zabił starca broniącego syna

Bydgoski sędzia śledczy ukończył dochodzenia przeciwko 23-letniemu mieszkańcowi wioski Sipiory, pow. szubińskiego — Władysławowi Górze, oskarżonemu o zabójstwo Wilhelma Mathewsa. Zabójstwo było echem awantury, jaka powstała na zabawie pomiędzy Górą i młodym parobczakiem Arnoldem Mathewsem. Ponieważ po stronie Góry była przewaga, Mathews uciekł do zagrody swego ojca. Gdy go w bramie zagrody dopędził Góra i zaczął bić, w obronie syna stanął starzec Wilhelm Mathews. Góra, wspomagany przez towarzyszy, zaatakował starego Mathewsa i uderzeniem noża w plecy i pierś pozbawił go życia. Obecnie przeciwko Górze sporządzony zostanie na podstawie wyniku śledztwa akt oskarżenia i zabójca zasiądzie na ławie oskarżonych bydgoskiego Sądu Okręgowego. (sk)

Z towarzystw

— **Zebranie Zw. b. Uczestników** Wojsk. Straży Kolejowej odbędzie się 26 bm., o godz. 18,30 przy ul. Zygm. Augusta 20 z udziałem przedstawicieli zarządu głównego i okręgowego.

Trojaczki dostały wózek

Trojaczki bydgoskie, które urodziły się w rodzinie bezrobotnego Michała Ceranowskiego (Żwirki i Wigury 38) otrzymały wskutek naszego poniedziałkowego apelu wózek od nimowego ofiarodawcy. Wczoraj w wózku tym matka obwoziła je po parku Kazimierza Wielkiego, gdzie były przedmiotem ogólnego zainteresowania. Ofiarodawcy za wózek w imieniu rodziny Ceranowskiego serdecznie dziękujemy, prosimy jednak jeszcze o ubranie dla dzieci i samego Ceranowskiego i ewentualnie pracę dla jego dorastających córek, gdyż w domu nadal panuje jeszcze nędza. (sk)

Olbrzymie ilości drzewa w porcie bydgoskim

W porcie bydgoskim w Brdyujściu i w basenach posiłkowych w Łęgnowie i nad kanałem nagromadziły się w tej chwili dawno nie notowane ilości drzewa. Znany tor regatowy w Brdyujściu jest tak szczelnie wypełniony tratwami, że statki przechodzą bardzo wąskim wolnym przejściem. Basen posiłkowy przy stacji w Łęgnowie nie przyjmuje już drzewa, tak samo nie przyjmują drzewa inne baseny posiłkowe wzdłuż Brdy i kanału. Powodem tego nagromadzenia się tratew jest udzielenie poważnych zezwoleń na wyrąb lasu, zahamowanie wywozu i w porównaniu z innymi gałęźmi przemysłu, niezbyt jeszcze duże ożywienie w przemyśle drzewnym. (sk)

Inowrocław

— **Zgon zasłużonego pedagoga.** W drodze do Kielc zmarł nagle na udar serca kierownik szkoły Staszyca nr. 6 śp. Jan Ćwikowski.

— **Wszystkim zainteresowanym parcelacją i sprawami rolnymi** podaje się do wiadomości, iż Komisarz ziemski p. Wilanowski rozpoczął z dniem 15 września trzytygodniowy urlop wypoczynkowy. Zastępstwo na czas urlopu objął p. Komisarz ziemski z Bydgoszczy p. St. Świerkocki.

— **W sprawie kursu z zakresu szkoły pow. III stopnia.** W porozumieniu z Inspektoratem Szkolnym organizuje się w bieżącym roku szkolnym kurs przygotowawczy do egzaminu z zakresu szkoły powszechnej stopnia III (ukończenie siedmiu klas) dla młodzieży pozaszkolnej i dorosłych. Zgłoszenia osobiście przyjmuje i informacji udziela kierownik szkoły J. Kusiński, szkoła pow. nr. 1 im. św. Wojciecha w Inowrocławiu.

Przez silne lotnictwo do potęgi Polski

W roku bieżącym obchodzi Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej 15-lecie swego istnienia.

W ciągu 15 lat działalności, wszystkie warstwy społeczeństwa zorganizowanego w LOPP dały na obronę Ojczyzny ponad 40.000.000 złotych na cele lotnictwa oraz około 25.000.000 złotych na cele obrony przeciwlotniczo-gazowej.

Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, znajdując wybitnie serdeczną i pełną uznania ocenę swych prac u najwyższego protektora LOPP — Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prof. Ignacego Mościckiego, widzi całkowitą możność dalszego rozwoju swej działalności i w tym przekonaniu wzywa całe społeczeństwo polskie do dalszych wysiłków i dalszej ofiarności na realizację niezbędnych prac i zadań celem dorównania naszym zachodnim sąsiadom pod względem ilościowym, jakościowo bowiem już dawno im dorównaliśmy, jak tego dowiodły Challenge, zawody i wystawy.

Zwracamy się przeto do wszystkich bez wyjątku obywateli miasta Inowrocławia, by odnieśli się jak najprzychylniej do starań LOPP i aby z pełnym zrozumieniem, doceniając wybitną doniosłość i ważność celu, nie skąpili swych ofiar na wzmocnienie potęgi polskich skrzydeł.

Wzywa się całe społeczeństwo inowrocławskie o udekorowanie domów flagami narodowymi i LOPP oraz nalepkami oraz o wzięcie udziału w uroczystościach XV Tygodnia LOPP w czasie od 24 września rb. do 1 października 1938 r.

Niechaj każdy Polak da dowód ukochania lotnictwa naszego i złoży ofiarę w czasie zbiórki publicznej w dniu 25 września oraz zakup nalepek LOPP, a również złoży datek na listy zbiórkowe.

Program Tygodnia LOPP przedstawia się następująco:

W dniu 23 września 1938: godz. 20 — Sygnał syren fabrycznych przedsiębiorstw miejskich, straży pożarnych itp. na zapoczątkowanie „Tygodnia“; godz. 20.15 — Capstrzyk orkiestr wojskowych po ulicach miasta.

W dniu 24 września 1938: godz. 8,15: Msza żałobna w kościele Matki Boskiej za poległych i zmarłych lotników polskich; godz. 19 — Otwarcie „XV Tygodnia LOPP“ przed Ratuszem — przemówieniem prezesa Zarządu Obwodu Miejskiego LOPP. Otwarcie biura werbunkowego LOPP przy bombie-skarbonie, na placu przed Ratuszem. Przyjmowanie zapisów na członków LOPP. Składanie ofiar gotówkowych do skarbony lotniczej. Koncert orkiestry wojskowej; godz. 20-ta: Dancingi w Hotelu pod Lwem oraz w restauracji wzgl. w ogrodzie „Ogród Wiedeński“. Przy wejściu pobierać się będzie dobrowolne datki.

Mogilno

— **Nieszczęśliwy wypadek w młynie w Witowicach.** W młynie p. Szarpały wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, któremu uległ młynarz p. Pocieszny. Przy naprawie maszyny czyszczącej zboże, młynarz wsunął przez nieuwagę rękę w śmigi, tak, że obcięły mu trzy palce u prawej ręki. Rannego przewieziono do szpitala. (uk)

Z ULICY

Fatalne miejsce

Jest w Bydgoszczy miejsce, które możnaby nazwać fatalnym: wylot ulicy Długiej na Wełniany Rynek. Ulica stroma i nadto w tym właśnie miejscu zakrzywiona. Widoczność minimalna. Tor tramwajowy ze względu na stromość, biegnie zygzakiem, zatarasowując całą ulicę. To wszystko jest powodem, że codziennie w tym miejscu zderzają się samochody, wozy i inne pojazdy, że bardzo często z pojazdami tymi zderza się tramwaj. Swego czasu, gdy debatowano nad usprawnieniem ruchu w Bydgoszczy, wypłynął projekt postawienia na tym fatalnym miejscu posterunku policyjnego, ale dotychczas tego nie ma. (sk)

Dyplomy dające czynne prawo wyborcze

Wykaz zakładów naukowych, których dyplomy dają czynne prawo wyborcze do Senatu

Szkoły wyższe

Szkoły podchorążych kształcące na oficerów zawodowych. szkoła podchorążych piechoty w Ostrowiu Mazow., kawalerii w Grudziądzu, artylerii w Toruniu, dla podoficerów w Bydgoszczy, saperów w Warszawie, łączności w Zegrzu, lotnictwa w Dęblinie, grupy pilotów i obserwat. techn. tymczas. w Bydgoszczy, sanitarnych w Warszawie, marynarki wojennej w Toruniu.

Szkoły podchorążych. kształcące na oficerów rezerwy: baon szkolny podchorążych rezerwy w Zambrowie, kursy dywizyjne dla szeregowych z cenzusem, szkoła podchorążych rezerwy kawalerii w Grudziądzu, artylerii we Włodz. Wol., saperów w Modlinie, łączności w Zegrzu, lotnictwa w Dęblinie, sanitarn. w Warszawie, kurs podchorąż. rez. marynarki wojennej w Toruniu.

Akademickie: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, Uniwersytet Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Uniwersytet Poznański, Politechnika Lwowska, Politechnika Warszawska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Akademia Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, Akademia Górnicza w Krakowie, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Akademia Stomatologiczna w Warszawie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wolna Wszechnica w Warszawie, Wolna Wszechnica Oddział w Łodzi.

Wyższe bez praw akademickich: Wyższa Szkoła Handlu Zagranicznego we Lwowie, Wyższe Studium Handlowe w Krakowie, Wyższa Szkoła Handlowa w Poznaniu, Wyższa Szkoła Dziennikarska w Warszawie, Szkoła Nauk Politycznych w Warszawie, Instytut Nauk Judaistycznych.

Szkoły akademickie i wyższe ukończone przed 1. XI. 1918 r.

a) Polska: Akademia Rolnicza w Dublanach, Kursy Przemysł.-Rolnicze w Warszawie (1911—1916), Wyższa Szkoła Rolnicza w Warszawie (1916—1918), Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie, Wyższe Kursy Handlowe im. Aug. Zielińskiego, Wyższe Kursy Leśne w Warszawie.

b) Wolne Miasto Gdańsk: Politechnika w Gdańsku;

c) Austria i kraje sukcesyjne: Uniwersytet w Czerniowcach, Uniwersytet w Gracu, Uniwersytet w Pradze (czeski i niemiecki), Politechnika w Gracu, Politechnika w Pradze (czeska i niemiecka), w Wiedniu i Budapeszcie. Akademia Weterynarii w Wiedniu, Akademia Ziemiańska, Akademia Górnicza w Loeben, Akademia Górnicza w Przybramie, Akademia Eksportowa w Wiedniu, Akademia Konsularna w Wiedniu, Akademia dla Sztuk Plastycznych w Wiedniu, Samodzielny Wydział teologiczny w Ołomuńcu, Solnogradzie i Wiedniu (ewang), Zakład naukowy teologi izraelickiej w Wiedniu;

d) Niemcy: Uniwersytet w Berlinie, w Bonn, w Erlangen, w Frankfurcie nad Menem, w Fryburgu w Badenii, w Gissen, w Getyndze, w Gryfii, w Halli, w Heidelbergu, w Jenie, w Kilonii, w Kolonii, w Królewcu, w Lipsku, w Marburgu, w Monachium, w Monasterze, w Rostoku, w Strasburgu, w Tybindze, w Wrocławiu, w Würzburgu, Akademia Wojskowo-Lekarska w Berlinie, Akademia Weterynaryjna w Berlinie, Akademia Weterynaryjna w Hanowerze, Akademia Weterynaryjna w Monachium, Akademia Weterynaryjna w Stuttgardzie, Politechnika w Akwizgranie, w Berlinie, w Brunszwiku, w Darmsztadzie, w Dreźnie, w Hanowerze, w Karlsruhe, w Monachium, w Stuttgardzie, w Wrocławiu, Akademie rolnicze w Berlinie, w Bonn, w Poppelsdorf, w Hohenheim, w Weihenstephan i Proskau, akademie leśnicze w Eberswaldzie, w Eisenach, w Hann-Münden, w Tharandt, akademie górnicze w Berlinie, w Claustal, we Freibergu w Saksonii, akademie handlowe w Berlinie, w Kilonii, w Lipsku, w Mannheim, w Monachium, Sztuk Pięknych w Berlinie, w Dreźnie, w Düsseldorfie, w Karlsruhe, w Kassel, w Królewcu, w Monachium, w Stutgardzie;

(Ciąg dalszy nastąpi)

Cała Polska słuchać będzie koncertu Paderewskiego

W dniu 25 bmi o godz. 8 wieczorem Polskie Radio transmitować będzie ze studia w Lozannie koncert w wykonaniu Ignacego Paderewskiego.

Decyzja Paderewskiego wywołała olbrzymie wrażenie w całym świecie muzycznym, nie tylko w Europie, ale i w Ameryce.

Ignacy Paderewski grać będzie w studio w Lozannie, położonym najbliżej stałego miejsca zamieszkania. Z Lozanny koncert transmitowany zostanie do Ameryki Północnej, wyłącznie dla stacyj należących do T-wa N. B. C. oraz do Europy, wyłącznie dla stacyj Polskiego Radia. Koncert Paderewskiego jest tak pierwszorzędnej wagi wydarzeniem artystycznym, że w dniu tym słuchać będą polskich stacyj nie tylko wszyscy radiosłuchacze polscy, ale z pewnością cała kulturalna Europa.

Nowe udogodnienia dla publiczności

Jak już donosiliśmy z dniem 1 października 1938 r. państwowe przedsiębiorstwo „Polska Poczta, Telegraf i Telefon" wprowadza następujące nowe udogodnienia dla publiczności, a mianowicie:

1) Paczki zwykłe nie obciążone pobraniem i z podaną wartością do 200 zł będą przyjmowane do obrotu pocztowego bez adresów pomocniczych.

2) Paczki na okaziciela — to nowy rodzaj usługi — zezwalający na odbieranie paczek bezpośrednio w urzędzie oddawczym za okazaniem dowodu nadania.

3) Nadający w ciągu tygodnia przynajmniej 20 paczek (w ciągu miesiąca najmniej 80 paczek) mogą przerzucać opłatę na adresatów.

4) Paczki, polecone przesyłki listowe i listy wartościowe mogą być obciążone pobraniem do wysokości 10.000 zł.

5) Nadawcy wysyłający tygodniowo przeciętnie 50 paczek z podaną wartością łączną ponad 10.000 zł. mogą uzyskać zezwolenie Ministerstwa Poczt i Telegrafów na nadawanie paczek za opłatą kredytowaną.

Szczegółowych informacyj udzielają urzędy i agencje poczt.-telekom.

Wiedeńskie magazyny mód przenoszą się do Londynu

LONDYN. Kilka znanych firm wiedeńskich, które zajmowały czołowe miejsce pośród magazynów mód, przeniosło swoje siedziby do Londynu. Władze angielskie wydały jednak zezwolenie na osiedlenie się w Londynie tylko tym firmom, które mogły się wykazać, że pracują poważnie na eksport.

Przeszło 210 tysięcy beczek śledzi

przywieziono do bałtyckich portów z Anglii w bież. roku

Według prowizorycznych obliczeń angielskiego Ministerstwa Rolnictwa i Rybołówstwa, eksportowano do 31 sierpnia r. b. (w nawiasach 1937 r.) 493.358 beczek śledzi (431.071), w tym do Gdyni 75.172 beczek (46.779), do Gdańska 135.170 beczek (104.874), do Szczecina — 99.733 beczek (115.538), do Królewca 46.865 beczek (37.420), do Kłajpedy 36.499 beczek (40.241).

Prospekt „Tygodnia Muzyki Polskiej" w Poznaniu

Wyszedł już z druku artystycznie opracowany prospekt „Tygodnia Muzyki Polskiej" w Poznaniu. Zawiera on dokładny program wszystkich imprez w „Tygodniu" przewidzianych oraz wszelkie informacje dla uczestników. Zdobi go podobizna pięknego afisza, opracowanego przez art. mal. Zygmunta Szpingiera oraz fotografia koncertowych sal poznańskich, w których w czasie „Tygodnia" odbywać się będą muzyczne imprezy. Prospekt rozesłany został po całej Polsce, do wszystkich biur podróży, dworców kolejowych i oddziałów Ligi Popierania Turystyki, gdzie otrzymać go mogą wszyscy interesujący się tym wspaniałym festivalem muzycznym.

Międzynarodowa wystawa postępu lotnictwa w Paryżu

Przed 30 laty, w styczniu 1908 r. Henryk Farman dokonał w Issy-les-Moulineaux pierwszego przelotu na dystansie 1 kilometra. Przed kilkoma tygodniami Howard Hughes dokonał przelotu dokoła świata z New-Yorku do New-Yorku w ciągu 3 dni, 19 godzin, 8 minut i 10 sekund... Przed 12 laty Lindbergh pierwszy raz przeleciał z New-Yorku do Paryża nad Atlantykiem, wprawiając w podziw cały świat swym bohaterstwem.

Dziś mamy już stałą komunikację lotniczą nad Atlantykiem południowym i jej zaczątki — nad północnym.

30 lat postępu w lotnictwie będzie zobrazowane na Międzynarodowej Wystawie Aeronautyki w Paryżu w okresie od 18 listopada do 4 grudnia b.r. W czasie wystawy obradować będzie w Paryżu międzynarodowy kongres geografii lotniczej i międzynarodowy kongres transportu powietrznego.

Tabela loterii

NIEURZĘDOWA z dnia 22 września

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł. 5.000 padła na nr. 193043

Zł. 50.000 na n-ry: 14521 37951
Zł. 25.000 na nr. 158518
Zł. 10.000 na nr. 15573
Zł. 5.000 na n-ry: 16515 38638 64665 77113 104055 153802
Zł. 2.000 na n-ry: 403 17352 18329 26959 33860 39587 70911 74472 91038 104148 104944 105953 128276 134413 144701 154925
Zł. 1.000 na n-ry: 299 7483 8044 21978 28089 32133 46679 47727 54551 56866 57486 58998 66006 70438 71311 75570 81590 96885 100494 104490 106593 112161 124676 131734 132288 132829 141667 141863 154358 156826 158878

Wygrane po 250 zł

58 87 342 400 8 94 535 70 698 865 1014
32 123 279 394 421 757 95 837 47 85 978
2178 263 381 447 588 91 761 93 808 21 78
94 3097 184 217 28 767 816 33 4081 166 75
97 392 619 802 5058 70 78 306 442 618 91
779 877 983 6041 91 155 63 288 461 80 665
729 38 863 997 7045 95 160 287 99 315 99
504 992 8005 66 79 128 215 383 650 790
9037 337 64 70 479 510 35 79 636 89 791
93 99 802 910 38
10125 31 220 379 581 11003 37 242 46
440 508 25 57 688 704 915 12184 220 327
445 518 36 628 702 17 804 15 952 13040 73
134 62 76 572 687 727 83 90 986 14169 221
45 328 65 479 83 620 76 755 831 95 980
15041 76 327 713 899 934 51 16059 117 201
324 37 48 49 432 750 55 801 17017 83 164
371 95 407 47 543 61 18006 70 122 32 245
64 305 36 749 80 96 865 996 19077 88 266
67 321 64 498 640 56 61 97 942
20029 152 68 252 76 80 333 430 88 99 586
736 43 45 845 56 59 21045 50 137 323 42
647 48 808 94 22125 201 9 21 327 454 84
516 23041 78 157 65 223 350 413 548 632
62 69 775 939 24003 264 383 87 521 611 64
707 813 932 25221 504 71 672 715 813 24
36 88 966 26209 323 67 403 96 536 98 860
75 27142 66 639 903 62 98 28489 95 574 651
77 808 9 906 15 29139 57 276 91 95 97 408
71 584 664 88 773 944 52
30202 6 57 445 657 71 708 72 844 31088
154 67 264 311 701 70 75 846 939 95 32159
225 47 72 499 550 97 741 94 903 66 33210
420 61 84 539 748 805 19 966 81 34044 190
210 314 18 437 687 94 881 973 78 35023
29 45 110 82 305 84 452 504 87 662 765
810 72 904 36020 127 75 268 372 86 512 47
56 641 758 852 930 37003 48 104 16 39 350
71 76 81 448 94 668
38064 94 295 384 99 431 691 889 948
39072 83 87 330 79 576 615 53 711 848 96
942 49
40161 208 22 49 357 70 486 543 605 88
812 941 99 41001 35 155 225 518 38 63 76
627 88 886 930 42012 95 163 232 77 481
646 825 29 47 68 43027 178 338 489 688
775 955 44058 181 200 297 539 53 60 45073
138 63 283 388 454 503 11 16 614 92 741
88 844 86 983 46164 275 429 688 779 823
911 47112 27 280 509 610 819 976 48139
234 392 433 541 46 50 760 819 21 49144
82 288 317 71 408 607 34 728 830 992
50018 228 92 598 638 40 50 63 718 25
78 806 23 945 57 51038 55 112 94 503 639
718 833 52019 107 281 644 78 91 700 805
51 944 90 53035 412 571 74 97 775 92 820
925 62 54021 189 361 487 540 68 603 12
43 734 897 905 55010 86 94 252 322 49 426
65 562 91 661 63 832 998 56248 542 621
739 953 57088 158 377 447 69 556 88 635
140456 552 628 71 968 141074 108 10 35
208 312 694 95 710 800 51 922 62 80
142088 324 31 39 496 541 664 714 849 958
143102 370 94 372 98 59 6605 736 874 954
144090 140 249 540 624 25 30 703 11 862
945 145027 59 116 201 569 641 763 67 80
821 966 79 146102 286 312 415 617 30 93
733 43 851 92 925 56 147039 368 428 89
504 10 14 619 37 945 55 56 148216 92 827
39 149307 32 37 612 92 757
150170 289 95 359 418 567 70 715 827
932 1510004 51 67 188 333 407 12 516 644
765 805 932 49 76
152721 951 153079 93 146 251 349 497 535 71 80
643 711 74 96 813 154139 287 332 437 552 894
155028 80 274 441 569 630 721 41 42 156369 514
55 662 72 830 930 53 157233 86 92 376 407 17 24
91 707 15 800 954 57 59 99 158016 32 263 310
636 82 98760 63 89 938 68 159055 433 51 749 99
910
58120 283 381 452 61 756 827 73 917 59141
90 228 317 54 60 430 637 769 91 966
60254 396 409 24 30 57 59 600 5 736 63
832 61064 138 230 57 353 431 76 546 640
714 942 62290 510 783 992 96 63401 4 576
94 710 966 64171 525 27 647 836 76 973
65146 332 514 627 712 66040 125 262 350
460 589 776 838 48 59 92 67041 43 109 66
201 26 365 68 481 542 714 847 909 34 98
68074 199 204 330 461 781 87 964 72 78
69099 249 409 590 615 774 37 91 856 913
28 82
70014 35 139 204 26 91 322 59 521 601
10 61 708 844 71402 729 48 080 940 213
26 328 402 31 571 636 77 90 728 886 922
73108 19 93 265 369 450 571 603 6 930 82
74014 21 159 268 389 488 503 25 636 726
956 72 75183 87 223 37 327 53 462 718 817
30 941
76036 202 98 466 525 64 921 88 99 77009
43 49 171 205 60 475 95 539 719 88 817
64 84 955 78035 93 168 336 436 532 47 58
79 758 89870 73 85 79048 303 55 571 607
66 742 88 98 804 48 934
80318 413 26 41 628 788 827 81197 279
309 37 430 518 59 608 736 838 58 905 65
82127 209 66 361 409 50 522 623 83002 33
160 69 76 80 320 35 545 617 836 94 84108
313 50 85 405 30 64 531 626 47 55 708 47
934 57 85080 422 590 663 86043 170 84
98 229 73 370 544 657 713 819 87455 79
573 697 703 8 896 97 914 [illegible] 66 194
96 222 75 98 413 575 787 864 940 93 89036
183 289 448 617 67 74 97 808 71 927
90112 254 94 339 72 459 639 712 14
58 854 91 91103 40 293 327 72 98 449 83
601 819 92017 24 151 210 78 96 567 84
97 717 803 11 917 93055 64 96 271 311
69 449 508 17 24 69 79 609 91 767 78
824 94088 89 201 36 56 464 537 45 80 82
615 25 743 95067 124 33 51 269 79 559
679 846 99 907 96169 278 408 31 99 505
93 735 36 43 808 97097 142 48 212 68 86
441 503 43 700 73 85 832 900 98187 228
30 363 89 404 95 561 98 626 744 848 79
930 99066 295 316 63 453 84 791 824
100003 148 69 218 54 384 424 87 564
870 101002 19 38 123 30 483 818 92 941
102142 276 411 526 69 71 764 813 103105
85 343 513 47 79 706 11 24 925 58 77
104110 75 430 97 553 706 801 79 978 83
105109 45 82 414 45 608 78 747 966 106038
65 92 275 382 516 613 73 716 66 963
107059 189 313 35 987 10820[illegible] 22 309 402
17 631 61 74 709 856 83 900 109056 198
349 413 733 927 66 88
110107 233 565 605 74 703 995 111057
384 518 60 691 784 810 112002 111 201
388 92 538 675 864 917 28 113043 52 159
421 561 94 698 721 27 946
114449 516 786 9 7852 115077 101 201 60
357 666 754 854 921 52 116003 141 268 81
397 426 502 601 61 723 891 117057 115 220
31 08 0421 845 902 6 118901 42 83 85
119069 160 204 60 407 799 815
120076 177 271 300 74 94 484 504 56
698 859 923 121178 263 643 69 733 54 813
2 0961 122053 48 436 37 585 634 55 97 827
951 123039 65 151 56 260 341 93 425 632
717 28 42 867 124051 198 207 31 34 50 53
77 92 359 560 620 744 56 125170 241 35 61
772 842 916 126085 184 316 96 741 44 91
802 958 127217 67 327 64 73 74 83 563 615
65 744 53 913 37 128087 276 99 496 527
75 95 98 829 64 129341 403 66 594 641
790 835 99
130041 105 63 204 5 30 489 957 131032
248 643 53 67 830 951 132167 79 97 378 94
467 562 67 738 837 133072 136 25 640 92
93 513 86 653 707 50 828 68 72 86 134007
121 46 432 775 830 70 929 66 135081 309
463 607 21 37 48 49 64 849 959 136004 13
95 26 0383 631 8 0743 37049 159 464 568
80 697 749 806 41 930 76 138115 399 488
782 833 139000 189 295 317 69 417 37 71
79 633 38 40 64 89 777 944

III ciągnienie

Wygrane po 250 zł.

35 205 465 95 617 790 950 61 1175 623
36 871 2125 226 50 480 84 528 613 923
3036 242 384 550 722 48 85 986 4001 11
103 226 374 534 649 992 95 5026 113 45
276 79 425 82 593 734 928 6195 321 79 495
682 724 951 7008 552 667 705 914 8575
610 816 999 9 303 22
10158 397 821 82 99 11303 44 627 71 832
12145 353 514 49 770 917 13045 344 14315
558 701 57 806 938 15172 217 347 634 719
25 924 80 16139 230 36 334 51 505 612
957 81 17172 234 375 512 26 52 64 619 53
18274 793 887 951 19103 23 261 713 964
20057 118 94 431 739 811 907 21074 347
448 70 662 71 771 800 22017 162 262 309
23152 441 53 24035 105 399 403 73 89 582
660 808 25026 158 82 645 976 26369 417
688 903 27410 743 28177 954 29152 751 945
30013 90 124 330 441 609 45 964 31244
727 852 93 32025 466 682 849 919 33000
193 491 641 842 34013 90 157 82 249 417
505 935 66 35109 68 277 417 562 82 663
853 36038 103 451 987 37033 86 182 219 536
89 619 780 38211 788 862 911 39054 77 207
331 794
40748 874 938 41035 157 350 70 540 603
22 915 42372 89 913 48081 256 44335 452
822 40 909 45 45176 338 661 780 46058
131 241 357 483 956 82 47002 217 33 334
450 690 932 48359 417 957 97 49922 41 466
644 967
50108 81 367 467 521 863 51115 425 596
52487 604 14 73 53042 556 727 54384 403
9 614 69 87 728 943 83 55082 131 351 806
938 56080 293 637 917 57254 77 321 46 47
477 671 710 913 84 58035 163 327 533 98
720 70 59070 350 549 52
60413 621 827 951 61073 436 633 47 975
62068 231 480 515 842 992 64214 489 601
84 742 65470 585 767 66196 268 736 832
907 65 67188 331 419 806 924 48 68049 384
513 69309 417 849
70027 147 56 259 916 52 71263 322 555
845 72500 887 73007 491 74078 278 88 484
597 706 81 808 28 77 75017 58 61 80 157
73 426
76005 131 494 829 989 77138 76 417 523
883 962 78004 27 157 66 281 337 47 84 782
79189 645 738
80424 30 31 620 708 824 57 81157 75 237
439 82217 690 720 83064 308 91 482 611 62
767 84081 837 85298 389 772 966 86060 163
314 548 69 840 87012 142 204 478 303 892
88161 322 698 780 92 817 74 83 969
90031 74 267 380 539 91012 130 83 658
84 749 995 92009 315 450 708 44 93124 547
696 94004 276 951 88 95311 966 96147 400
535 97058 86 666 88 857 98018 234 938
99038 40 196 417 604 839
100018 119 308 46 426 517 625 808 60 934
101163 200 656 102038 220 560 659 821
103070 344 531 667 99 964 97 104047 301
491 93 676 105286 473 605 38 39 975 106134
509 611 892 107233 372 834 53 994 108120
236 90 719 24 61 77 109314 466 513 756
89 845 916
110563 625 65 828 111021 905 86 112154
712 113063 73 246 455 521 644 710 114246
440 910 115371 468 725 813 46 923 79
116042 57 95 857 117172 344 489 660 91 735
851 929 118299 348 95 119027 155 71 452
920
120533 775 834 38 121651 741 122200
698 123453 768 124139 377 93 125504 96
627 30 126027 652 855 127110 400 128388
497 910 129153 326 653 955
130142 291 505 893 923 131079 86 182
384 528 72 856 132458 743 959 133054 701
134229 310 813 55 135377 418 99 509 777
89 136038 426 825 944 58 137431 56 706 28
138338 537 139070 176 850
140248 49 440 825 29 141113 142004 171
213 53 877 143027 81 270 401 891 144521
90 604 44 59 969 145041 50 813 45 146237
789 147173 890 931 81 148459 902 10 149320
623 24 712 800 979
150107 232 73 475 702 32 823 912 38
151288 662 713 26 152029 46 282 774 153253
154194 399 795 975 155078 143 90 438
156807 13 157128 210 18 392 158058 87 98
124 85 348 661 767 159614 828

IV ciągnienie

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł. 20.000 padła na nr. 84989

Zł. 50.000 na nr. 143636
Zł. 10.000 na n-ry: 24429 102920 127049
Zł. 5.000 na n-ry: 35307 56079 70504 81755 141420 147149
Zł. 2.000 na n-ry: 904 1270 8645 12383 16181 22104 43840 47940 57154 61364 65994 80361 84959 39095 106854 110053 142163 144621
Zł. 1.000 na n-ry: 2437 9196 23051 28793 92531 38448 40281 48665 57876 65931 76499 79066 79811 32115 104865 111356 116477 123312 157656

Wygrane po 250 zł.

53 143 143 72 91 258 75 539 607 60 883
99 1222 408 520 924 2111 39 45 283 583
734 3168 205 91 516 442 323 443 79 886
943 5218 73 387 906 72 6096 128 203 538
7052 622 44 861 955 8234 339 731 9149 85
412 99 502 609 955
10263 332 434 73 908 75 11462 893 12203
383 450 730 916 13326 777 856 902 14153
288 343 426 922 15058 64 83 124 59 81
16809 990 17162 290 498 808 18064 94 210
442 573 794 800 33 93 921 19323 443 928
82
20468 787 904 21013 112 212 922 86 22041
129 408 611 43 67 23022 654 732 39 887
967 2401 41 212 837 25554 736 945 64 26055
113 212 53 77 320 483 27537 897 967 91
28359 436 647 98 736 856 29033 62 56 125
234 329 41 765
30129 290 372 438 67 31012 246 479 794
99 847 947 32143 263 762 33752 94 840 902
34268 398 35096 316 539 712 826 36427 48
678 70 37631 88 38067 311 636 702 8 39110
22 550 323 59 543 851 56 981
40344 552 664 837 41269 550 768 42094
605 837 43065 114 362 451 530 633 853
44016 153 337 42 817 972 45272 492 828 68
46670 818 47549 83 880 48185 283 358 667
49042 107 282
50084 237 99 423 618 51307 494 547 781
52022 197 302 458 898 911 53508 884
54123 241 968 77 55316 489 515 990 56020
182 370 523 749 86 57121 35 315 96 554
837 42 58159 507 952 59042 170 98 557 716
969
6020 96 326 493 61056 233 406 850 62407
846 66 907 63042 46 298 330 413 733 827
950 414 305 18 43 68 412 672 778 856 65144
68 411 74 520 954 66053 54 224 64 387 97
410 509 67048 224 91 363 916 640 829 910
68131 250 69 799 869 949 87 69027 648
70260 503 807 49 71106 230 399 600 74
72074 170 558 91 695 726 90 907 73079 82
88 230 486 644 729 955 68 74374 96 426
539 857 89 929 75068 208 568 908 76030
375 607 95 800 65 77192 294 463 752 880
78205 75 484 853 79752 999
90146 754 862 929 94 81050 301 457 565
636 82190 405 55 578 604 83009 19 55 81
93 207 302 897 99 890 84164 243 85086 575
684 98 706 45 920 73 86148 330 614 753
927 42 87001 128 74 215 527 41 54 75 82
687 942 79 88041 103 31 262 355 835 89066
297 318 695 768 939
90001 21 278 97 306 24 603 13 91096 809
92059 114 308 915 93341 446 673 848 921
34 94025 108 286 455 502 92 712 864 908
95158 78 522 839 965 96107 36 455 91 647
97031 79 227 398 544 53 97 902 22 90 946
98153 212 333 504 39 99523 54
100080 161 283 556 754 926 101082 239
506 79 767 102049 337 71 697 103186 281
439 62 536 637 764 84 838 104153 248 653
762 840 988 105025 108 84 322 28 409 599
657 106035 158 540 830 107086 479 763 93
872 915 78 108106 226 522 649 899 109231
357 422 532 711 884 986
110169 391 534 825 111421 31 53 575 667
826 910 112266 458 515 583 878 984 113214
302 28 501 35
114009 202 67 524 731 808 115646 88 116048 547
691 899 927 117153 239 440 626 118050 324 781
819 905 119190 522 120223 485 91 121024 931
122247 123259 304 406 489 554 982 124766 94
884 125315 126258 861 94 949 86 127109 363 69
741 866 766 99 129011 973
130134 695 131026 641 716 846 67 132067 440
576 753 80 962 133329 597 134152 274 376 713
135318 495 690 961 136291 322 589 670 137189
246 598 138256 631 743 47 139691 729 74
140004 194 657 141008 142094 138 359 143346
76 451 533 576 144043 44 219 21 75 779 975 145179
82 430 62 146000 25 57 402 147045 382 [illegible]
148287 846 860 149639 242

Radio na Wystawie Szpitalnictwa

W Warszawie otwarta została wystawa szpitalnictwa, która mieści się w olbrzymim gmachu szpitala im. Marsz. Piłsudskiego. Całość przedstawia się bogato i rozmieszczona została na czterech piętrach wykończonego już skrzydła gmachu.

Wśród działów wystawy znalazło się również i radio, reprezentowane przez stoisko Polskiego Radia. Na stoisku tym w plastyczny i efektowny sposób przedstawiona została działalność charytatywna naszej radiofonii, tak szeroko rozwinięta dzięki inicjatywie i wysiłkom twórcy akcji „Radio chorym", księdza kan. Michała Rękasa.

Ośrodkiem zainteresowania zwiedzających jest ujęta w formie dioramy sala zradiofonizowanego szpitala z modelami łóżek i figurkami chorych i pielęgniarki. Odbiornik radiowy i mikrofon łączą symbolicznie świat chorych z ujętym ciekawie i efektownie w postaci wielkich plansz bogatym i bujnym życiem całego świata. — Obok tych plansz ciekawa statystyka dopełnia przeglądu pracy radia w tej ważnej dziedzinie.

Notowania giełdowe

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ
z dnia 22 września

DEWIZY: Belgia 89,66; Berlin 212,01; Gdańsk 99,75; Amsterdam 286,66; Kopenhaga 114,10; Londyn 25,55; Nowy Jork czeki 5,30¼; Nowy Jork kabel 5,30½; Oslo 128,37; Paryż 14,34; Praga 18,23; Sztokholm 131,86; Zurych 120,15; Włochy 27,91; Helsinki 11,28; Montreal 5,28¾; Tel Aviv 25,55.

Tendencja słaba.

WALUTY: Belgi belg. 89,63; Dolary am. 5,28½; Dolary kanad. 5,26½; Floreny hol. 286,40; Franki franc. 14,32; Franki szwajc. 119,95; Funty ang. 25,53; Guldeny gdańskie 99,75; Korony: czeskie 13,80, duńskie 113,85, norweskie 128,05, szwedzkie 131,55; Liry włoskie 19,50; Marki fińskie 11,00; Marki niem. srebrne 83,00; Tel Aviv 24,70.

AKCJE: B. Polski 123,00 imienne 122,00; Cukier 38,50; Węgiel 34,25; Lilpop 85,50; Modrzejów 19,00; Norblin 94,00; Ostrowiec 62,00; Starachowice 43,00; Żyrardów 62,00; Haberbusch 51,50. — Tendencja mocna.

PAPIERY: 4½ proc. wewnętrzna 65,00; 3 proc. inwest. I em. 83,38 serie 91,50; II em. 84,00 serie 94,00; 5 proc. konwersyjna 68,75; 4 proc. prem. dolarowa 41,75; 4 proc. konsolidacyjna 66,50; 8 proc. przem. polsk. 92,00; 8 proc. ziem. dol. kupon 59,82; 4½ proc. ziemskie seria 5 64,50; 5 proc. Warszawy 1933 r. 73,75 drobne; 5 proc. Łodzi 1933 r. 65,38; 5 proc. Radomia 1933 rok 60,00; 6 procentowe obligacje Warszawy 6 em. 74,00; 6 proc. obl. Warszawy 8 i 9 em. 72,00; 8 proc. poz. szkolna 79,00. — Tendencja dla pożyczek i listów wybitnie mocna.

NOTOWANIA GIEŁDY POZNAŃSKIEJ
z dnia 22 września

Ceny orientacyjne wszystkie bez zmiany.

Tendencja i obroty: pszenica 520 spokojna, żyto 927 spokojna, jęczmień 500 spokojna, owies 45 spokojna.

Hallo, tu Polskie Radio!

Piątek, 23 września

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Audycje poranne. 7,15 Koncert poranny w wyk. Ork. dętej KPW. 8,00 Audycja dla szkół. 8,10 Ciągnienie miliona — transm. z Gmachu Dyrekcji Loterii Państwowej. 11,00 Audycja dla szkół: „O kocie, który chadzał własnymi drogami" — słuchowisko wg. Kiplinga. 11,25 Aleksander Glazunow — płyty. 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Audycja południowa. 15,15 „Gdzie byłem latem i co widziałem" — pogadanka dla dzieci starszych. 15,30 Rozmowa z chorymi ks. kapelana Michała Rękasa. 15,45 Wiadomości gospodarcze. 16,00 Koncert rozrywkowy w wykonaniu Orkiestry Rozgłośni Lwowskiej. 16,40 Pogad. Konkursowa Polskiego Radia. 16,45 Horodyszcze nad jeziorem Świętym — felieton. 17,00 Muzyka taneczna — płyty. W przerwie: Program na jutro. 18,00 Maszyna rotacyjna — pogadanka. 18,10 Koncert kameralny. 18,45 Kronika literacka. 19,00 Pieśni i arie w wyk. Ludmiły Szretterówny. 19,20 Pogadanka aktualna. 19,30 „Wesoła Warszawka" — koncert rozrywkowy w wykonaniu Małej Orkiestry P. R. W przerwie: Humoreska Wiecha. 20,45 Dziennik wieczorny. 20,55 Pogadanka aktualna. 21,00 Skrzynka rolnicza — inż. Wacław Tarkowski. 21,10 „Kalejdoskop" — koncert rozrywkowy z Poznania. 21,50 Wiadomości sportowe. 22,00 Koncert symfoniczny Ork. P. R. pod dyr. Grzegorza Fitelberga z udz. Angeliki Morales (fortepian). 22,55 Przegląd prasy. 23,00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, Komunikat meteorologiczny, Pogadanka aktualna w języku angielskim.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA W TORUNIU

8,10 Pogodne melodie — płyty. 8,55 Wiadomości z Pomorza. 11,25 Muzyka symfoniczna — płyty. 13,00 Dla każdego coś ładnego — płyty. 17,00 Dokąd jechać w święto? 17,05 Tańce i piosenki — płyty. 17,55 Program na jutro. 21,00 Rozmowę z radiosłuchaczami przeprowadzi dyr. Bohdan Pawłowicz. 22,00 Wiadomości sportowe z Pomorza. 22,05 Fala od Bałtyku. Zasłyszana opowieść — dialog wg. noweli J. Conrada w opracowaniu Stanisława Zadrożnego. 22,35 Angielskie melodie żeglarskie — płyty.

PROGRAMY ZAGRANICZNE

19,45 PRAGA II. „Wesoły wieśniak" — operetka Leo Falla.
20,00 BRUKSELA FRANC. „Trzy walce"—operetka O. Strausa.
20,35 STRASBURG. „Faust" — koncert orkiestrowy.
21.00 PRAGA. Festiwal Janaczka.
21,00 DROITWICH. Symfonia Nr. 2 Beethovena.
21,50 LONDYN REG. Koncert symfoniczny z Queen's Hallu. Sol. Egon Petri (fort.).

Sobota, 24 września

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6,15 Audycje poranne. 7,15 Muzyka poranna w wykonaniu orkiestry dętej. 8,00 Audycja dla szkół. 11,00 „Śpiewajmy piosenki" — audycję prowadzi prof. Bronisław Rutkowski. 11,25 Współcześni pianiści — płyty. 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Audycja południowa (z okazji Święta KPW w Radomiu). 15,15 Teatr Wyobraźni dla dzieci: „Twoi koledzy z całej Polski". 15,45 Wiadomości gospodarcze. 16,00 Koncert rozrywkowy w wyk. Ork. Rozgłośni Poznańskiej. 16,45 Groteskowe obyczaje — felieton. 17,00 Muzyka taneczna w wyk. zespołu Pawła Rynasa. W przerwie: Program na jutro. 18,00 Nasz program. 18,10 Dawna muzyka w wyk. Gertrudy Konatkowskiej (fortepian), Alojzego Berka (obój) i Władysława Raczkowskiego (akomp.). 18,45 Fragment z „Pana Tadeusza" Adama Mickiewicza — recyt. Maria Wiercińska. 19,00 Pięć pieśni op. 51 Joachima Raffa do słów Emanuella Geibla w wyk. Tatiany Nolier-Mazurkiewiczowej. 19,20 Pogadanka aktualna. 19,30 Koncert rozrywkowy w wyk. Kapeli Ludowej Feliksa Dzierżanowskiego, oraz Chóru P.R. 20,00 Audycja dla Polaków za granicą. 20,45 Dziennik wieczorny. 20,55 Pogadanka aktualna. 21,00 Audycja dla wsi. 21,10 Dalszy ciąg koncertu rozrywkowego w wyk. Kapeli Ludowej Feliksa Dzierżanowskiego, Chóru P. R. i „Czwórki Radiowej". 21,50 Wiadomości sportowe. 22,00 Godzina niespodzianek (z Poznania). 23,00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, Komunikat meteorologiczny.

Angelica Morales solistką koncertu symfonicznego.

W piątek, 23 bm. o godz. 22,00 odbędzie się w studio Polskiego Radia koncert orkiestry symfonicznej Polskiego Radia pod dyr. Grzegorza Fitelberga. Solistką wieczoru będzie znana już w Polsce młoda i znakomita pianistka, Angelica Morales, pochodząca z Ameryki Południowej. Artystka, uczennica słynnego pianisty i pedagoga, Emila Sauera, wykona koncert swego mistrza. Program części orkiestrowej obejmuje rzadko grywaną fantazję symfoniczną „Las" Głazunowa, oraz uwerturę do opery „Cyrulik z Bagdadu" Corneliusa, utwór pełen wdzięku, humoru i melodyjności.

Również w piątek odbędzie się koncert, na którego program warto zwrócić uwagę; o godz. 19,00 Ludmiła Szretterówna odśpiewa piękne utwory wokalne: Bacha arię z Kantaty, Haydna arię z oratorium „Cztery pory roku", Mozarta „Alleluja" i Duparca „Zaproszenie do podróży".

O nieznanym zakątku polskiej ziemi

Piękne, pełne egzotycznego uroku są okolice Pińska. Malowniczo rozlewają się wody Jasiołdy i Piny wśród bujną trawą porosłych trzęsawisk. Opodal miejsca, gdzie Pina łączy się z Jasiołdą błyszczy gładka tafla jeziora Świętego. Na północno-wschodnim brzegu jeziora leży stara wioska Horodyszcze, która powstała na miejscu warownego grodu, wznoszącego się tutaj w XV wieku i zniszczonego doszczętnie w czasie walk rusko-litewsko-polskich w końcu średniowiecza. O tym nieznanym zakątku opowie słuchaczom przez radio Kazimiera Muszałówna 23 bm. o godz. 16,45 w pogadance pt. „Horodyszcze nad jeziorem Świętym".

SPRZEDAŻ LICYTACYJNA

Dnia 27 września 1938 r. o godzinie 9,00 odbędzie się w Głównym Magazynie Zasobów w Bydgoszczy przy ulicy Zygmunta Augusta nr. 1 sprzedaż licytacyjna: śrubek, palników i knotów, cewek, drutów nawojowych, gałek porcelanowych, żarówek, złączeń, skobelków do rur izol., sprężyn mikrofonowych, dzwonków, żelaza różnego, łączników do rur gazowych, rur żelaznych, drutu ocynkowanego, łańcuchów kutych, nakrętek, śrub żelaznych zamkowych i innych, wkrętek żel. do drzewa i metali, noży, świdrów, gwoździ do butów, prętów miedzianych, soczewek mosiężnych, wiertarek, maszyn krawieckich, do walcowania skóry, zelowania butów, pomp motorowych, silników, kluczy, kurków, kociołków, kowadeł blacharskich, leji, smaru stałego itp. Szczegółowy wykaz materiałów przeznaczonych na licytację jest do wglądu w pokoju nr. 3 w Urzędzie wyżej podanym. Materiały te można oglądać w przedzień licytacji w miejscu wyżej podanym.

Zl. 1636/IX. (10734

Numer akt: Km. 620/38. (10733

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI RUCHOMOŚCI

Komornik Sądu Grodzkiego w Nowem Tomasz Twardowski, mający kancelarię w Nowem ul. Gdańskie Przedmieście nr. 7 na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 28 września 1938 r. o godz. 10-ej w Nowem, ul. Zielona nr. 1 odbędzie się 2-ga licytacja ruchomości, należących do Józefa Haberlanda mistrza stolarskiego w Nowem, składających się z bufetu i kredensu forn. orzech. w stanie nowym oszacowanych na łączną sumę zł 600,—

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Nowe, dnia 8 września 1938 r.

(—) **Twardowski, komornik.**

PRZETARG NA ROBOTY BRUKARSKIE

Dyrekcja Okr. Kolei Państw. w Toruniu rozpisuje przetarg publiczny na wykonanie posadzki (bruku) z kostki dębowej w Warszt. Głównych w Bydgoszczy.

Formularze przetargowe tj. ślepy kosztorys i warunki składania ofert otrzymać można za opłatą 2,00 zł zaś przy przesłaniu pocztą 2,50 zł w Dyr. Okr. Kolei Państw. w Toruniu, pokój 450, gdzie również można przejrzeć plany, warunki ogólne wykonywania robót i wzór zawrzeć się mającej umowy i otrzymać bliższe informacje. W sprawie obejrzenia miejsca robót należy zgłaszać się do Oddziału Drogowego w Bydgoszczy.

Oferty sporządzone na oryginalnych z Dyrekcji otrzymanych formularzach i zgodnie z warunkami składania ofert, zaopatrzone napisem: „Oferta do przetargu na dzień 26 września na wykonanie posadzki z kostki dębowej w Warszt. Gł. w Bydgoszczy", winny być składane do skrzynki ofertowej w westybulu gmachu DOKP lub przesłane pocztą do dnia 26 września godz. 12,00. Otwarcie ofert nastąpi dnia 26 września godz. 12,15 w sali konferencyjnej DOKP w Toruniu.

Do oferty musi być dołączony kwit lub dowód na wpłacone do Kasy Dyrekcyjnej wadium w wysokości 2% oferowanej kwoty. Weksli solo (bez żyra) oraz do wysokości 500 zł nie przyjmuje się jako wadium. Oferta obowiązuje Firmę pod rygorem utraty wadium przez przeciąg 6 (sześciu) tygodni. Termin wykonania robót: Część I-sza określa się na 1 listopada 1938 r., część II-gą na lipiec 1939 r.

Oferty nie uwzględnione pozostaną bez odpowiedzi, zaś wadia zwrócone firmom. Dyrekcja zastrzega sobie wyraźnie zupełnie dowolny wybór oferenta bez względu na wysokość oferty, oraz możność podziału robót lub unieważnienia przetargu bez podania powodów.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych.

Zl. 1623/IX. (10722

OGŁOSZENIA:
wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej . . . 0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . 1,00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie . . . 0,80 zł
w tekście na dalszych stronach . . . 0,50 zł
Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tym jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOSI: zł
Z doręczaniem przy pomocy poczty wyd. K. z dodatkami książkowymi . . . 3,10 miesięcznie
Z odbiorem w administracji z dodatkami książkowymi 2,90 „
Bez dodatków książkowych z doręczaniem przez pocztę 2,20 „
Z odbiorem w administracji . . . 2,00 „
Gazeta Gdańska w Gdańsku: ceny jak powyżej — tylko w guldenach gdańskich.
Zagranicą . . . 4,00 „
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, Administracja nie odpowiada za dostarczenie pisma.

UWAGA:
Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacona przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądowym ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.

Redaktor naczelny: JAN DRZEWIECKI.
Redaktor odpowiedzialny: Jan Płażewski w Toruniu, ul. Mickiewicza 138.
Redaktor odpowiedzialny „Gazety Gdańskiej": Wilhelm Grimsmann, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p.
Czcionkami Drukarni Józef Karol Kassel w Toruniu.
Wydawca: NARODOWA SPÓŁKA WYDAWNICZA, Sp. z o. o.
Adres redakcji i administracji: Toruń, ul. Bydgoska 56. Tel. 29-70, 29-90. Konto P. K. O. nr. 203-141.

Śląsk Zaolzański mocą odbierzemy!

Mapa narodowościowa Czechosłowacji

Andrzej Soutar

Tajemnicze drogi

16) **Autoryzowany przekład Apolonii Drzewieckiej**

— Gdy tu wszystko się uporządkuje — mówiła — wyjedziemy z Anglii. Łzy płynęły jej z oczu. — Nie mam nikogo na świecie oprócz ciebie — ciągnęła dalej. Jeszcze teraz nie mogę uwierzyć, że to wszystko jest prawdą, że mój ojciec...

Trzymał ją czule w ramionach. Jakiś ptaszek za oknem wygwizdywał wesoło swoją krótką piosenkę pełną radości życia.

John odsiedział swoja karę w Dartmoor, ale prawo nie przestało nad nim czuwać. Czuł się jak pies na łańcuchu.

Wpatrywał się w nią uważnie. Jakaż ona inna od tych wszystkich kobiet, które znał! Ani na chwilę nie czuła do niego odrazy z powodu jego przeszłości. Przeraziła ją chwilowo ta wiadomość, ale to prędko przeszło. Wzięła na siebie połowę jego cieżaru i stanęła przy nim, wzywajac świat do walki. Przyrzekł sobie w duchu, że nie dopuści, aby tonęła razem z nim. Czuł głęboko w sercu, że oskarżą go o morderstwo Merrimana pomimo braku winy. Wszystkie poszlaki przecież wskazywały na niego, a w dodatku jego przeszłość... Najbardziej sprawiedliwy sąd przysięgłych skaże go wobec takich dowodów winy.

— Johnie kochany, jeżeli nie możesz się podzielić swoją tajemnicą ze mną, trudno. Jestem rozsądną kobietą. Wiem, że są rzeczy, którymi nie można sie dzielić z innymi... Pamietaj jednak, że nic nie zdoła podkopać mego zaufania do ciebie.

— A więc kochasz mnie mimo wszystko?

— Tak — odrzekła. Gdyby o mnie chodziło, tak samo byś się zachował — prawda?

— Życie bym oddał za ciebie — odparł.

— Powiedz mi tylko jedno. Mówiac to, odwróciła od niego głowę. — Czy ta kobieta istnieje jeszcze dla ciebie?

— Nie — szepnał.

— I nigdy nie wróci?

— Nigdy, Patrycjo.

— A jeżeli usłyszy o tej tragedii, która zniweczyła nasze szczęście?...

— Nigdy, nie usłyszy — odrzekł John z przekonaniem.

Wstała, objęła go ramionami i ucałowała.

— Będziemy się razem bronić — rzekła z zapałem. Ojciec by sobie tego życzył.

— — — — — — — —

Sędzia Cringle wrócił. Poinformowano go, gdzie się znajdują Patrycja i Carisbrook. Wałęsał się trochę po dolnych pokojach aż zawędrował do palarni. Długi spacer z Lewes zmęczył go. Zwinął się w fotelu z zamiarem zdrzemnięcia się, gdy odszukał go lokaj i zakomunikował że przyjechał adwokat zmarłego p. Merrimana i chce się z kimś rozmówić.

— Mój Boże — zrzędził sędzia. Przecież jestem tu właściwie obcym. Ale dobrze, Proszę go poprosić.

Mecenas Quillet, ponuro wyglądający człowiek, jakby stworzony do takich misji, mile się zdziwił obecnością sędziego Cringle'a w domu.

— Przyjechałem natychmiast po pierwszej wieści o morderstwie — zagaił rozmowę Quillet. Niech mi pan opowie co się właściwie stało?

— Niech pan poczeka na gazety. One tak mało przepuszczają, a ja jestem strasznie znużony. Córka pana Merrimana Patrycja, jest gdzieś na górze. Czy nie wolałby się pan z nią rozmówić?

— Tak, będę musiał z nią mówić. Chodzi o sprawę testamentu, no i o inne sprawy związane ze śmiercią pana Merrimana.

— Testament? A, tak — rzekł Cringle. Mam nadzieję, że mój biedny przyjaciel nie pogmatwał za bardzo swej ostatniej woli.

— Panu chyba wiadoma jest treść testamentu? — pytał.

Sędzia wydął obojętnie wargi.

— Coś mi tam mówił o tym. Zdaje się, że zapisał wszystko na córkę i jej przyszłego męża.

— Tak — potwierdził Quillet, — ale czyżby nic panu nie mówił, że pańskie nazwisko jest wymienione?

— Moje nazwisko? Stary sędzia wyprostował się nagle. Co takiego? Właściwie dlaczego Merriman miałby...

— Zostawił panu piętnaście tysięcy funtów — ciągnął dalej adwokat i dodał szeptem: oczywiście to zostanie między nami. Mam nadzieję, że pan nie zawiedzie mego zaufania?

— Więc po co u diabła mówi pan o tym — zaperzył się sędzia. Nie pytałem o żadne informacje. Sięgnął do dzwonka.

W drzwiach pojawił się służący.

— Proszę zawiadomić pannę Merriman, że przyjechał mecenas Quillet i musi się z nią natychmiast widzieć — polecił Cringle.

Quillet pożegnał się z sędzią i poszedł za służącym. Żałował teraz, że mówił staremu dziwakowi o testamencie.

Piętnaście tysięcy funtów!

Stary Cringle wpatrywał się w sufit przez dłuższy czas. Potem, po sprawdzeniu, że portfel z brylantami znajduje się zaszyty w wewnętrznej kieszeni kamizelki, ułożył się ponownie do drzemki.

ROZDZIAŁ IX.

Nie było chyba nic piękniejszego od postawy Carisbrooka na śledztwie. Wiara Patrycji w niewinność narzeczonego natchnęła go ogromną odwagą. Stanął więc na śledztwie jak by odmieniony. Ze słów Johna przebijało niezłomne postanowienie: dość mam tego poniewierania! Będę walczył o swoje życie do ostatniego tchu!

A nie ma nic bardziej przekonywującego w sądzie aniżeli stanowisko człowieka, który *faktycznie* mówi prawdę.

Asystował mu obrońca adwokat Mr. Rann Kenne, który mimo swego młodego wieku zdołał już sobie wyrobić nazwisko.

Sędzia Cringle miał być powołany na świadka. Spotkał sie z Deverauxem w hollu ratusza, gdzie miało się odbyć śledztwo i przywitał się z nim jak z dobrym przyjacielem. Deverauxowi towarzyszył młody elegancki człowiek w jedwabnym cylindrze, w rękawiczkach i z hebanową laską na ramieniu. Deveraux przedstawił go sędziemu, jako Mr. Carstairsa, swego przyjaciela, który interesował się sprawą z powodu jej dziwnych okoliczności.

Sędzia Cringle zauważył uprzejmie:

(Ciąg dalszy nastąpi)